

“1-) 19.11.2014 tarihli ve 6569 sayılı “TÜRKİYE SAĞLIK ENSTİTÜLERİ BAŞKANLIĞI KURULMASI İLE BAZI KANUN VE KANUN HÜKMÜNDE KARARNAMELERDE DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN”un 24. maddesi ile değişik 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanununun 43. maddesinin,

Onbirinci fıkrasında yer alan,

“... aday öğretmenler hakkında uygulanmaz”

İbâresinin Anayasa’ya Aykırılığı Nedeniyle İptal Gerekçesi:

Bu düzenleme ile, 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanununun “I-Öğretmenlik:” kenar başlıklı 43. maddesinin on birinci fıkrasında yer alan “saklıdır” ibâresi “aday öğretmenler hakkında uygulanmaz” şeklinde değiştirilmekte ve böylece, anılan Kural’ın uygulanmasına ilişkin olarak 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun aday memurluk ile ilgili hükümlerinin “saklı” olduğu kuralından vazgeçilerek, bu hükümlerin “aday öğretmenler hakkında uygulanmayacağı” öngörülmektedir.

Buna göre, 6569 sayılı Kanunun 24. maddesi ile yapılan değişiklikten önce 1739 sayılı Kanunun 43. maddesinin onbirinci fıkrası;

“Bu maddenin uygulanmasına ilişkin olarak 14/7/1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun aday memurluk ile ilgili hükümleri saklıdır.”

Biçiminde iken,

“Bu maddenin uygulanmasına ilişkin olarak 14/7/1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun aday memurluk ile ilgili hükümleri aday öğretmenler hakkında uygulanmaz.”

Biçimine dönüşmüştür.

657 sayılı Devlet Memurları Kanununun aday memurluk ile ilgili hükümleri, anılan Kanunun III. Kısım’ının “Adaylık” kenar başlığını taşıyan 3. Bölüm’ünde yer alan 54., 55., 56. ve 57. maddelerinde düzenlenmiş olup, buna göre;

“Adaylığa kabul edilme:” kenar başlıklı 54. maddesi,

“Sınavlarda başarılı olanlardan Devlet memurluğuna girmek isteyenler başarı listesindeki sıraya ve 47 nci maddeye göre ilan edilen kadro sayısı kadar, kurumlarınca memur aday olarak atanırlar.

Aday olarak atanmış Devlet memurunun adaylık süresi bir yıldan az iki yıldan çok olamaz ve bu süre içinde aday memurun başka kurumlara nakli yapılamaz.”

Hükümünü ihtivâ etmekte;

“Adayların yetiştirilmesi:” kenar başlıklı 55. maddesi,

“Aday olarak atanan memurların önce bütün memurların ortak vasıfları ile ilgili temel eğitime, bilahara sınıfları ile ilgili hazırlayıcı eğitime ve staja tabi tutulmaları ve Devlet memuru olarak atanabilmeleri için başarılı olmaları şarttır.

Temel eğitim ile hazırlayıcı eğitim aynı kurumda yapılır.

Eğitim süreleri, programları, değerlendirme esasları ve hangi kurumların sorumluluğunda yapılacağı ve diğer hususlar Başbakanlıkça hazırlanacak bir yönetmelikle düzenlenir.”

Hükmünü ihtivâ etmekte;

“Adaylık devresi içinde göreve son verme:” kenar başlıklı 56. maddesi,

“Adaylık süresi içinde temel ve hazırlayıcı eğitim ve staj devrelerinin her birinde başarısız olanlarla adaylık süresi içinde hal ve hareketlerinde memuriyetle bağdaşmayacak durumları, göreve devamsızlıkları tespit edilenlerin disiplin amirlerinin teklifi ve atamaya yetkili amirin onayı ile ilişkileri kesilir.

İlişkileri kesilenler ilgili kurumlarca derhal Devlet Personel Başkanlığına bildirilir.”

Hükmünü ihtivâ etmekte;

“Adaylık süresi sonunda başarısızlık:” kenar başlıklı 57. maddesi ise,

“Adaylık süresi içinde aylıktan kesme veya kademe ilerlemesinin durdurulması cezası almış olanların disiplin amirlerinin teklifi ve atamaya yetkili amirin onayı ile ilişkileri kesilir. İlişkileri kesilenler ilgili kurumlarca derhâl Devlet Personel Başkanlığına bildirilir.

Adaylık devresi içinde veya sonunda, 56 ncı ve bu madde hükümlerine göre ilişkileri kesilenler (sağlık nedenleri hariç) 3 yıl süre ile Devlet memurluğuna alınmazlar.”

Hükmünü ihtivâ etmektedir.

Görüldüğü gibi, 657 sayılı Kanunun “aday memurluk” ile ilgili -yukarıda belirtilen- hükümleri, aday öğretmen ayırımı yapmaksızın, tüm “adaylık” (aday memurluk) müessesesine şâmilidir.

Nitekim, 657 sayılı Kanunun “Asli memurluğa atanma:” kenar başlıklı 58. maddesinin birinci fıkrasında;

“Adaylık devresi içinde eğitimde başarılı olan adaylar disiplin amirlerinin teklifi ve atamaya yetkili amirin onayı ile onay tarihinden geçerli olmak üzere asli memurluğa atanırlar.”

Denilmek sûretiyle, aslî memurluğa atanmada, adaylık devresi içinde eğitimde başarılı olma şartıyla, disiplin âmirlerinin teklifi ve atamaya yetkili âmirin onayı, yeterli görülmüştür. Oysa, 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanununun aday öğretmenlik müessesesini düzenleyen 43. maddesinin altıncı fıkrasında, “Aday öğretmenler, en az bir yıl fiilen çalışmak ve performans değerlendirmesine göre başarılı olmak şartlarını sağlamak kaydıyla, yapılacak

yazılı veya yazılı ve sözlü sınava hak kazanırlar.” denilmek sûretiyle, aday öğretmenlikten aslî memurluğa atanmada (657 sayılı Devlet Memurları Kanununun aday memurluk ile ilgili hükümlerinde yer almayan) “performans değerlendirmesine göre başarılı olmak” şartı getirilmektedir. 657 sayılı Kanunun aslî memurluğu atanma ile ilgili hükümleri arasında yer verilmeyen “performans değerlendirmesine göre başarılı olmak” şartının 1739 sayılı Kanunda aday öğretmenler için öngörülmesi, şüphesiz, aday öğretmenler bakımından 657 sayılı Kanun hükümlerine göre daha aleyhe bir düzenleme anlamına gelmektedir.

Diğer yandan, adaylık süresi sonunda başarısızlığın müeyyidesi olan ilişik kesme müessesesi, 1739 sayılı Kanunun 43. maddesinde, 657 sayılı Kanunun adaylık ile ilgili 54., 55., 56. ve 57. maddelerine göre, gerçekleşmesi daha kolay şartlara tâbî tutulmuştur. Şöyle ki; 1739 sayılı Kanunun 43. maddesinin sekizinci fıkrasında, “Aday öğretmenlik süresi sonunda sınava girmeye hak kazanamayanlar ile üst üste iki defa sınavda başarılı olamayanlar aday öğretmen unvanını kaybeder ve memuriyetle ilişkisi kesilir.” denilmek sûretiyle, 657 sayılı Kanunun “Adaylık süresi sonunda başarısızlık:” kenar başlıklı 57. maddesinin birinci fıkrasında yer almayan bir şarta yer verilmiştir. Başka bir deyişle, 657 sayılı Kanunun 57. maddesinin birinci fıkrasında, aday memurların ilişkisinin kesilmesi “Adaylık süresi içinde aylıktan kesme veya kademe ilerlemesinin durdurulması cezası almış olma şartına bağlanmış olmasına ve bunun için de disiplin amirlerinin teklifi ve atamaya yetkili amirin onayının gerekmesine rağmen, 1739 sayılı Kanunun 43. maddesinin sekizinci fıkrasında, “Aday öğretmenlik süresi sonunda sınava girmeye hak kazanamama ve üst üste iki defa sınavda başarılı olamama” şartları, aday öğretmenlerin görevden ilişkisinin kesilmesi için yeterli görülmüştür. O halde, 657 sayılı Kanunun aday memurluk ile ilgili hükümlerinde (madde:54, 55, 56 ve 57) adaylık süresi sonunda başarısızlık nedeniyle aday bir memurun ilişkisinin kesilmesi olgusu daha zor şartlara bağlı iken, aynı durum, 1739 sayılı Kanunun aday öğretmenlerle ilgili hükümlerinde (madde:43), daha kolay bir düzenlemeye tâbî tutulmuştur.

Böylece, 6569 sayılı Kanunun 24. maddesi ile 1739 sayılı Kanunun 43. maddesinin onbirinci fıkrasında yer alan “saklıdır” ibâresi “aday öğretmenler hakkında uygulanmaz” şeklinde değiştirilmekle, 657 sayılı Kanunun aday memurlukla ilgili olan daha lehe hükümlerinin aday öğretmenler yönünden uygulanmasının önüne geçilmektedir. Başka bir ifade ile, dava konusu düzenleme, 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun “aday memurluk” ile ilgili -az yukarıda açıklanmaya çalışılan- lehe hükümlerinin “aday öğretmenler” için uygulanabilmesinin ortadan kaldırılması ve aday öğretmenlerin öğretmenliğe atanabilmelerinde daha ağır koşullara tâbî tutulması anlamına gelmektedir. Zirâ (az yukarıda açıklanmaya çalışıldığı veçhile), 1739 sayılı Kanunun aday öğretmenlikle ilgili 43. maddesinde yer alan adaylığa kabul edilme, yetiştirilme ve adaylık devresi içinde veya adaylık süresi sonunda göreve son verme (ilişik kesme) ile ilgili hükümleri, 657 sayılı Kanunun aday memurluk ile hükümlerine göre daha ağırdır ve aday öğretmenler yönünden, diğer aday memurlar için öngörülme, âdil olmayan, daha aleyhe şartlara tâbî tutulmuştur.

Öyle ise, 6569 sayılı Kanunun 24. maddesi ile değişik 1739 sayılı Kanunun 43. maddesinin onbirinci fıkrasında öngörülen dava konusu ibâre ile, öğretmenlerin adaylık süreci farklılaştırılmış ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun aday memurluk ile ilgili bağlayıcı hükümleri dışına çıkarılmıştır. Başka bir ifade ile, tüm aday memurlara uygulanan ortak uygulamalardan vazgeçilerek, özellikle adaylığa kabûl edilme, adayların yetiştirilmesi ve adaylık devresi içinde veya adaylık süresi sonunda göreve son verme uygulamaları bakımından öğretmenlerin adaylık süreci ayrıştırılmıştır. O hâlde, 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanununun öğretmenlik mesleğini düzenleyen 43. maddesinde aday öğretmenlikten öğretmenliğe (aslî memurluğa) atanabilmede öngörülen koşullar, 657 sayılı Devlet Memurları

Kanununun (aday memurluk ile ilgili olan) 54. ve devamı maddelerinde öngörülen koşullardan daha ağır ve meşakkâtli olup, aday öğretmenleri, 657 sayılı Kanunda aday memurlar için öngörülen güvencelerden yoksun bırakmaktadır. Bu itibarla, 1739 sayılı Kanunun 43. maddesinde aday öğretmenlikten öğretmenliğe atanabilmede öngörülen koşullar, öğretmenliğe geçişte ve göreve son vermede âdil ve hakkaniyete uygun olmayan bir uygulamaya sebebiyet vermekte ve dolayısı ile, aday öğretmenlerin “aleyhine” sonuçlar doğurmaktadır.

Anayasa’nın “Cumhuriyetin nitelikleri” kenar başlıklı 2. maddesinde, “Türkiye Cumhuriyeti, toplumun huzuru, millî dayanışma ve adalet anlayışı içinde, insan haklarına saygılı, Atatürk milliyetçiliğine bağlı, başlangıçta belirtilen temel ilkelere dayanan, demokratik, lâik ve sosyal bir hukuk Devletidir.” denilmektedir.

Anayasamızın 2. maddesinde ifadesini bulan “Hukuk devleti” ilkesi, hukuk güvenliğinin ve adaletin sağlanmasına yönelik hukuk anlayışını temsil etmekte ve yasaların, yasakoyucunun keyfine göre değil, kamu yararı amacıyla çıkarılmasını zorunlu kılmaktadır. Anayasa Mahkemesi’nin pek çok Kararında isâbetle vurgulandığı üzere, hukuk devletinin vazgeçilmez öğeleri arasında yer alan, yasaların kamu yararına dayanması ilkesi ile, bütün kamusal girişimlerin temelinde bulunması doğal olan kamu yararı düşüncesinin yasalara egemen olması ve özellikle, bir ülkenin geleceğinin biçimlendirilmesinde çok önemli işlevleri olan eğitim ve öğretimin düzenlenmesinde, yasakoyucunun, bu esâsı gözardı etmemesi ve yasama normlarına, bu olguyu en iyi şekilde yansıtması zorunludur.

“Anayasa’nın 2. maddesinde belirtilen hukuk devleti, eylem ve işlemleri hukuka uygun, insan haklarına saygı gösteren, bu hak ve özgürlükleri koruyup güçlendiren, her alanda adaletli bir hukuk düzeni kurup bunu geliştirerek sürdüren, Anayasa’ya aykırı durum ve tutumlardan kaçınan, hukuku tüm devlet organlarına egemen kılan, Anayasa ve hukukun üstün kurallarıyla kendini bağlı sayıp yargı denetimine açık olan, yasaların üstünde yasakoyucunun da bozamayacağı temel hukuk ilkeleri ve Anayasa bulunduğu bilincinde olan devlettir.

Yasaların, kamu yararının sağlanması amacına yönelik olması, genel, objektif, adil kurallar içermesi ve hakkaniyet ölçütlerini gözetmesi hukuk devleti olmanın gereğidir. Bu nedenle yasakoyucunun hukuki düzenlemelerde kendisine tanınan takdir yetkisini anayasal sınırlar içinde adalet, hakkaniyet ve kamu yararı ölçütlerini göz önünde tutarak kullanması gerekir.” (Anayasa Mahkemesi’nin 4.6.2003 Tarihli ve 2002/132 Esas, 2003/48 Karar sayılı Kararı).

Yukarıdaki bilgiler ışığında somut olaya baktığımızda, açıklanmaya çalışılan nedenlerle, adaletli bir hukuk düzeni kurup bunu sürdürmekle yükümlü olan hukuk devletinde, dava konusu ibârenin yer aldığı Kural’da olduğu gibi, aday öğretmenler yönünden aleyhe sonuçlar doğuran bir düzenlemenin âdil olduğundan ve hakkaniyet ölçütlerini gözettiğinden söz edilemez.

Bu itibarla, 6569 sayılı Kanunun 24. maddesi ile değişik 1739 sayılı Kanunun 43. maddesinin onbirinci fıkrasında geçen ve 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanununun 43. maddesinin uygulanmasına ilişkin olarak 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun aday memurluk ile ilgili hükümlerinin aday öğretmenler hakkında uygulanmayacağını öngören Kural’da yer alan dava konusu “... aday öğretmenler hakkında uygulanmaz” ibâresi, Anayasa’nın “hukuk devleti” ilkesini benimseyen 2. maddesine aykırıdır. İptali gerekir.

2-) 19.11.2014 tarihli ve 6569 sayılı “TÜRKİYE SAĞLIK ENSTİTÜLERİ BAŞKANLIĞI KURULMASI İLE BAZI KANUN VE KANUN HÜKMÜNDE KARARNAMELERDE DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN”un 31. maddesi ile 2547 sayılı Yükseköğretim Kanununun,

a.) ek 11. maddesine eklenen (ve böylece ek 11. maddenin ikinci fıkrasında yer alan),

“Eğitim-öğretim faaliyetlerini yürütmekle birlikte kurucu vakfa veya üçüncü şahıslara doğrudan ya da dolaylı kaynak aktardığı Maliye Bakanlığının görüşü alınarak Yükseköğretim Kurulu tarafından belirlenen nesnel ve ölçülebilir kriterlere göre tespit edilen vakıf yükseköğretim kurumları hakkında, verilen süre içerisinde aktarılan kaynağın vakıf yükseköğretim kurumuna iade edilmemesi hâlinde, Yükseköğretim Kurulu gerektiğinde ...” ve “... kısıtlayıcı veya faaliyet iznini kaldırma şeklinde tedbir niteliğinde kararlar alır.”

Bölümlerinin Anayasa’ya aykırılığı nedeniyle iptal gerekçesi:

Dava konusu ibârelerin (bölümlerin) yer aldığı bu düzenleme ile, eğitim-öğretim faaliyetlerini yürütmekle birlikte kurucu vakfa veya üçüncü şahıslara doğrudan ya da dolaylı kaynak aktardığı Maliye Bakanlığının görüşü alınarak Yükseköğretim Kurulu tarafından belirlenen nesnel ve ölçülebilir kriterlere göre tespit edilen vakıf yükseköğretim kurumları hakkında, verilen süre içerisinde aktarılan kaynağın vakıf yükseköğretim kurumuna iade edilmemesi hâlinde, Yükseköğretim Kurulunun gerektiğinde kısıtlayıcı veya faaliyet iznini kaldırma şeklinde tedbir niteliğinde kararlar alacağı hükme bağlanmıştır.

(Bu bapta dava konusu yaptığımız ibâreler, “Eğitim-öğretim faaliyetlerini yürütmekle birlikte kurucu vakfa veya üçüncü şahıslara doğrudan ya da dolaylı kaynak aktardığı Maliye Bakanlığının görüşü alınarak Yükseköğretim Kurulu tarafından belirlenen nesnel ve ölçülebilir kriterlere göre tespit edilen vakıf yükseköğretim kurumları hakkında, verilen süre içerisinde aktarılan kaynağın vakıf yükseköğretim kurumuna iade edilmemesi hâlinde, Yükseköğretim Kurulu gerektiğinde ...” ve “... kısıtlayıcı veya faaliyet iznini kaldırma şeklinde tedbir niteliğinde kararlar alır.” bölümlerine münhasır olup, 6569 sayılı Kanunun 31. maddesi ile 2547 sayılı Kanunun ek 11. maddesine eklenen (ve böylece ek 11. maddenin ikinci fıkrasını oluşturan) tümce içerisinde yer alan dava-dışı “... düzeltici, ...” ibâresine [sözcüğüne] yönelik herhangi bir iptal talebimiz bulunmamaktadır; ancak, dava-dışı “... düzeltici, ...” ibâresinin [sözcüğünün], 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanunun “Dosya üzerinden inceleme ve gerekçeyle bağlı olmama” başlığını taşıyan 43. maddesinin (4) numaralı fıkrası hükmü gereğince iptaline karar verilip verilmeyeceği cihetinin, Yüksek Mahkemenizin takdirinde bulunduğu husûsuna, aşağıda [bu bölümün sonunda] değinilecektir).

2547 sayılı Yükseköğretim Kanununun ek 9. maddesinin birinci fıkrasında, Vakıf yükseköğretim kurumlarının eğitim - öğretim esaslarının, öğretim süreleri ve öğrenci hakları ile ilgili hususların bu Kanun (2547 sayılı Kanun) hükümlerine tâbî olduğu belirtildikten sonra, ek 10. maddesinde, Vakıf yükseköğretim kurumlarının mali, idari ve ekonomik konularda Yükseköğretim Kurulunun gözetim ve denetimine tâbî oldukları hükme bağlanmıştır.

Anayasamızın “Yükseköğretim kurumları” kenar başlıklı 130. maddesinin birinci fıkrasında “Çağdaş eğitim-öğretim esaslarına dayanan bir düzen içinde milletin ve ülkenin ihtiyaçlarına uygun insan gücü yetiştirmek amacı ile; ortaöğretime dayalı çeşitli düzeylerde eğitim-öğretim, bilimsel araştırma, yayın ve danışmanlık yapmak, ülkeye ve insanlığa hizmet

etmek üzere çeşitli birimlerden oluşan kamu tüzelkişiliğine ve bilimsel özerkliğe sahip üniversiteler Devlet tarafından kanunla kurulur.” denilmektedir.

Bu Kural’da yer alan “Çağdaş eğitim-öğretim esaslarına dayanan bir düzen içinde milletin ve ülkenin ihtiyaçlarına uygun insan gücü yetiştirmek amacı” ile “bilimsel özerkliğe sahip üniversite” kavramı, ülkemiz açısından -kuşkusuz- hayâtî önemi hâizdir. Bu bağlamda, orta-öğretimi bitirmiş herkese yükseköğrenim imkânı sağlanması hedefi, kendi başına mâsum bir politika seçeneği gibi durmakla birlikte, bu seçeneğin, yasakoyucu tarafından siyasi kaygılar uğruna yozlaştırılmaması gerekmektedir. Zirâ, yükseköğretim kurumlarının, ülkenin ihtiyaçlarına uygun nitelikli insan gücü kaynağı yaratılması kadar, eğitim-öğretim, araştırma, bilim üretme ve uygulama gibi işlevleri ve sorumlulukları da mevcuttur. Buna ilâveten, ülkenin ihtiyaçlarına uygun ve nitelikli insan gücü kaynağının, ülkenin hangi üretim ve yönetim süreçlerinde ve ne şekilde değerlendirileceği konusu da, tüm bu olguların yanında, büyük önem taşımaktadır (Melih Ersoy, H.Çağatay Keskinok, “YÖK’ün Üniversitelere İlişkin Gelişme Politikalarının Tarihsel Değerlendirilmesi”, 5. Üniversite Kurultayı-2010, Ankara, ODTÜ, 2011, Ankara, sh.66).

Dava konusu ibârelerin yer aldığı Kural’da olduğu gibi, eğitim-öğretim faaliyetlerini yürütmekle birlikte kurucu vakfa veya üçüncü şahıslara doğrudan ya da dolaylı kaynak aktardığı Maliye Bakanlığının görüşü alınarak Yükseköğretim Kurulu tarafından belirlenen nesnel ve ölçülebilir kriterlere göre tespit edilen vakıf yükseköğretim kurumları hakkında, verilen süre içerisinde aktarılan kaynağın vakıf yükseköğretim kurumuna iade edilmemesi hâlinde, Yükseköğretim Kurulunun, gerektiğinde kısıtlayıcı veya faaliyet iznini kaldırma şeklinde tedbir niteliğinde kararlar alabilmesine olanak sağlanarak, Anayasa’nın 130. maddesinin birinci fıkrasında belirtilen “Çağdaş eğitim-öğretim esaslarına dayanan bir düzen içinde milletin ve ülkenin ihtiyaçlarına uygun insan gücü yetiştirmek amacı”na ve “bilimsel özerkliğe sahip üniversite” hedefine ulaşabilmek mümkün değildir. İster vakıflar, isterse Devlet eliyle kurulan yükseköğretim kurumlarının araştırma ve bilimsel çalışma etkinliklerini, altyapı olanaklarını, eğitici ve araştırıcı insan gücünü, kapasiteleri ve kaynakları ile okullaşma hedeflerini tutarlı biçimde geliştirmek yerine, -dava konusu ibârelerin yer aldığı Kural’da öngörüldüğü üzere- Yükseköğretim Kuruluna, -hangi hâlde ve her ne sûrette olursa olsun- vakıf yükseköğretim kurumları hakkında “kısıtlayıcı veya faaliyet iznini kaldırma şeklinde tedbir niteliğinde kararlar alabilmesi”ne kanun yoluyla cevaz verilmesi, yükseköğretim kurumlarının eğitim-öğretim, araştırma ve bilim üretme işlevlerini olumsuz etkileyeceği gibi, vakıflar tarafından kurulan yükseköğretim kurumları yönünden Anayasa’nın 130. maddesinin birinci fıkrasında yer alan “Çağdaş eğitim-öğretim esaslarına dayanan bir düzen içinde milletin ve ülkenin ihtiyaçlarına uygun insan gücü yetiştirmek amacı”na ve “bilimsel özerkliğe sahip üniversite” hedefine ulaşmayı da teminatsız bırakacaktır.

Diğer yandan, yükseköğretim kurumlarının, ülkenin ihtiyaçlarına uygun nitelikli insan gücü yetiştirmek amaçları kadar, eğitim-öğretim, araştırma ve bilim üretme faaliyetleri yanında, nitelikli insan gücü kaynağının ülkenin üretim ve yönetim süreçlerinde ne şekilde değerlendirileceği konularından biri uğruna diğerlerini gözardı eden yaklaşımların, yükseköğretim kurumlarının araştırma ve bilim üretme etkinliklerinin zayıflaması yanında, bu kurumların toplumsal etki ve sosyal aydınlanma konusunda sağlamaları gereken katkılarını tümünden ortadan kaldıran sonuçlar doğmasına yol açması kaçınılmazdır (Ersoy-Keskinok, a.g.m., sh.67). O hâlde, Anayasa’nın 130. maddesinin birinci fıkrasında yer alan “Çağdaş eğitim-öğretim esaslarına dayanan bir düzen içinde milletin ve ülkenin ihtiyaçlarına uygun insan gücü yetiştirmek amacı” ve “bilimsel özerkliğe sahip üniversiteler” mefhûmu ile bağdaşmayan ve bu bapta Anayasa’ya aykırılıkları nedeniyle iptal gerekçeleri açıklanmaya

çalışılan 6569 sayılı Kanunun 31. maddesi ile 2547 sayılı Kanunun ek 11. maddesine eklenen (ve böylece ek 11. maddenin ikinci fıkrasını oluşturan) Kural'da yer alan dava konusu ibâreler (bölümler), Anayasa'nın 130. maddesinin birinci fıkrasına aykırılık oluşturmaktadır.

Kaldı ki, Anayasa'nın 130. maddesinin onuncu (son) fıkrasında, "Vakıflar tarafından kurulan yükseköğretim kurumları, malî ve idarî konuları dışındaki akademik çalışmaları, öğretim elemanlarının sağlanması ve güvenlik yönlerinden, Devlet eliyle kurulan yükseköğretim kurumları için Anayasada belirtilen hükümlere tâbidir." denilmektedir. Anayasamızın bu Kural'ına göre, Anayasa'da belirtilen hükümlere tâbî olma bakımından, malî ve idarî konuları dışındaki akademik çalışmaları, öğretim elemanlarının sağlanması ve güvenlik yönlerinden, vakıflar tarafından kurulan yükseköğretim kurumları ile Devlet eliyle kurulan yükseköğretim kurumları arasında herhangi bir fark ve ayrıcalık bulunmamaktadır. O hâlde, vakıflar tarafından kurulan yükseköğretim kurumları ile ilgili olarak Anayasa'nın 130. maddesinin birinci fıkrasında yer alan "Çağdaş eğitim-öğretim esaslarına dayanan bir düzen içinde milletin ve ülkenin ihtiyaçlarına uygun insan gücü yetiştirmek amacı" ve "bilimsel özerkliğe sahip üniversiteler" mefhûmu ile bağdaşmayan ve vakıflar tarafından kurulan yükseköğretim kurumlarının bu hedeflere ulaşmalarını teminatsız bırakan her türlü yasal düzenleme, Anayasa'nın 130. maddesinin onuncu (son) fıkrasında yer alan mezkûr Kural ile çelişme hâlinde olacaktır. Öyle ise (dava konusu ibârede olduğu gibi), eğitim-öğretim faaliyetlerini yürütmekle birlikte kurucu vakfa veya üçüncü şahıslara doğrudan ya da dolaylı kaynak aktardığı -kabûl ettiğimiz anlamına gelmemek kaydı ile- Maliye Bakanlığının görüşü alınarak Yükseköğretim Kurulu tarafından belirlenen nesnel ve ölçülebilir kriterlere göre tespit edilen vakıf yükseköğretim kurumları hakkında, verilen süre içerisinde aktarılan kaynağın vakıf yükseköğretim kurumuna iade edilmemesi hâlinde, Yükseköğretim Kurulunun, gerektiğinde kısıtlayıcı veya faaliyet iznini kaldırma şeklinde tedbir niteliğinde kararlar alabilmesine olanak sağlayan 6569 sayılı Kanunun 31. maddesi ile 2547 sayılı Kanunun ek 11. maddesine eklenen (ve böylece ek 11. maddenin ikinci fıkrasını oluşturan) dava konusu ibârelerin yer aldığı düzenleme, Anayasa'nın 130. maddesinin onuncu (son) fıkrası hükmüne de aykırılık teşkil etmektedir.

Ayrıca, şu hususun da belirtilmesinde fayda mülâhaza ediyoruz: Bu bapta Anayasa'ya aykırılığı nedeniyle iptal gerekçeleri açıklanmaya çalışılan dava konusu ibârelerin yer aldığı düzenleme, mevcut siyasî iktidarın, kamu kurumlarına yönelik olarak izlediği menfî politikalar ile büyük ölçüde örtüşmektedir. 12 Eylül 1980 askerî darbesi ile akademik (bilimsel), idarî ve malî özerklikleri ellerinden alınmış, demokratik ve özgürlükçü yapılanmaya kapalı olan yükseköğretim kurumlarımız, yine bu bapta Anayasa'ya aykırılığı nedeniyle iptal gerekçeleri açıklanmaya çalışılan dava konusu ibârelerin yer aldığı düzenlemeler ile, özgürce bilim üretme yeteneklerini ve olanaklarını büyük ölçüde yitirmiş, daha da merkezîleştirilmek sûretiyle siyasî iktidara daha çok bağımlı hâle getirilmiş ve netice itibâriyle, ne yazık ki, sıradan birer devlet kurumları mevkiine düşmüştür.

Nitekim, mevcut siyasî iktidar döneminde, yükseköğretim sistemimizde yapılan mevzuat düzenlemelerinin temel özelliği, kimi popülist uygulamalar ve özellikle kadro oluşturma çabaları bir yana bırakıldığında, bir yandan, bütünüyle mevcut olan merkezî yapılanmanın daha da güçlendirilmesi, diğer yandan, üniversitelerin, zâten son derece sınırlı olan akademik, idarî ve malî özerkliklerini daha da kısmak yönünde olmuştur (Ersoy-Keskinok, a.g.m., sh.69). İşte, dava konusu ibârelerin (bölümlerin) yer aldığı düzenleme ile asıl hedeflenen amaç, Yükseköğretim Kurulunun (YÖK'ün) vakıf yükseköğretim kurumları hakkında gerektiğinde kısıtlayıcı veya faaliyet iznini kaldırma tedbiri adı altında, vakıf yükseköğretim kurumlarının akademik (bilimsel), idarî ve malî özerkliklerini kısmak, onları sindirip pasifize etmek ve

böylece, daha da merkezileştirip, Yükseköğretim Kuruluna (YÖK'e) -ve dolayısı ile, mevcut siyasi iktidara- daha çok bağımlı hâle getirmektedir.

Dava konusu yapılan ibâreler (bölümler) içerisinde yer alan (ve esâsen buraya kadar yapılan açıklamaların aynen geçerli olduğu hususunda duraksama bulunmayan) "... Maliye Bakanlığının görüşü alınarak Yükseköğretim Kurulu tarafından belirlenen nesnel ve ölçülebilir kriterlere göre ..." ibâresinin (sözcük grubunun) Anayasa'ya aykırılığı sebebiyle iptal gerekçelerine gelince:

Yukarıda, dava dilekçemizin iş bu bölümünde Anayasa'ya aykırılığı sebebiyle iptal gerekçelerini açıklamaya çalıştığımız bütün beyanlarımızın dava konusu ibârelerin yer aldığı 6569 sayılı Kanunun 31. maddesi ile 2547 sayılı Kanunun ek 11. maddesine eklenen (ve böylece ek 11. maddenin ikinci fıkrasını oluşturan) tümcede geçen söz konusu "... Maliye Bakanlığının görüşü alınarak Yükseköğretim Kurulu tarafından belirlenen nesnel ve ölçülebilir kriterlere göre ..." ibâresi (sözcük grubu) için de aynen geçerli olduğu izâhtan vârestedir; zirâ, dava konusu ibârelerin yer aldığı tümce içerisindeki iş bu ibâre (sözcük grubu), anılan Kural'ın ayrılmaz bir parçasıdır ve tümcenin yüklemine oluşturan "(...) Yükseköğretim Kurulu gerektiğinde (...) kısıtlayıcı veya faaliyet iznini kaldırma şeklinde tedbir niteliğinde kararlar alır." biçimindeki ibâre ile tam bir anlam bütünlüğü içerisinde. Gerçekten, buraya kadar yapılan açıklamalar nedeniyle dava konusu ibârelerin (bölümlerin) yer aldığı Kural'da beliren (zuhûr eden) Anayasa ihlalleri, aynı Kural (tümce) içerisinde yer alan "... Maliye Bakanlığının görüşü alınarak Yükseköğretim Kurulu tarafından belirlenen nesnel ve ölçülebilir kriterlere göre ..." ibâresine (sözcük grubuna) da sirâyet etmekte ve bu bölümün de, -Kural içerisinde dava konusu yapılan diğer bölümler gibi- Anayasa'ya aykırılığı nedeniyle iptali gerektiği sonucunu doğurmaktadır.

Bununla birlikte, anılan ibâre ile ilgili olarak denilebilir ki, ülkemizde, mevcut siyasi iktidar döneminde üniversite gelirleri ile üniversitelerin malî disiplini ve yönetimi ile ilgili olarak Yükseköğretim Kurulu'nun ve Maliye Bakanlığı'nın yetkilerini arttıran düzenlemeler yapılmıştır. Bu düzenlemelerin çoğu, üniversite gelirlerine ilişkin kamu maliyesi ile ilgilidir. Kezâ, bu düzenlemeler, üniversitelerin, zâten mevcut olmayan malî özerkliğinin büyük oranda Yükseköğretim Kurulu ile Maliye Bakanlığı lehine daraltmaya yönelik düzenlemelerdir (Ersoy-Keskinok, a.g.m., sh.70). İşte, dava konusu ibârelerin içerisinde yer alan "... Maliye Bakanlığının görüşü alınarak Yükseköğretim Kurulu tarafından belirlenen nesnel ve ölçülebilir kriterlere göre ..." ibâresi (sözcük grubu), aynı zamanda, Anayasa'nın 130. maddesi anlamında, vakıflar tarafından kurulan yükseköğretim kurumları üzerinde Devletin (Maliye Bakanlığı ile Yükseköğretim Kurulunun) denetim ve gözetim yetkisini, yâni, vesâyetini arttırıcı bir içeriğe sahiptir. Şüphesiz, Anayasamızın 130. maddesi hükmü anlamında güvence altında bulunan vakıf yükseköğretim kurumları üzerinde Devletin (Maliye Bakanlığı ile Yükseköğretim Kurulunun) gözetim ve denetim yetkisini (vesâyetini) arttırıcı böylesi bir düzenleme, Anayasa'nın 130. maddesinin birinci fıkrasında yer alan "Çağdaş eğitim-öğretim esaslarına dayanan bir düzen içinde milletin ve ülkenin ihtiyaçlarına uygun insan gücü yetiştirmek amacı" ve "bilimsel özerkliğe sahip üniversiteler" mefhûmu ile bağdaşmamaktadır.

Dolayısı ile, Yükseköğretim Kurulunun, gerektiğinde, kısıtlayıcı veya faaliyet iznini kaldırma şeklinde tedbir niteliğinde kararlar alabileceği vakıf yükseköğretim kurumlarının tesbitinde (belirlenmesinde) "Maliye Bakanlığının görüşü alınarak Yükseköğretim Kurulu tarafından belirlenen nesnel ve ölçülebilir kriterler" in esas alınmasına ve böylece, vakıflar tarafından kurulan yükseköğretim kurumları yönünden Yükseköğretim Kuruluna ilâveten, bir anlamda, Maliye Bakanlığına "yeni bir vesâyet makâmı" statüsü kazandırılmasına cevaz veren

böyle bir düzenleme (az yukarıda da değinildiği veçhile, vakıflar tarafından kurulan yükseköğretim kurumları ile ilgili olarak Anayasa'nın 130. maddesinin onuncu [son] fıkrası hükmü delâleti ile), Anayasa'nın 130. maddesinin birinci ve onuncu (son) fıkraları hükümlerine aykırılık teşkil etmektedir.

Bu noktada, “Üniversite özerkliği” mefhumuna kısaca değinmek istiyoruz: Yüksek mâlumları olduğu veçhile, üniversiteler, bütün ülkelerde belirli tarihsel bir evrim sonrasında Devlet teşkilâtının dışında tutulmuş ve işlevleri gereği kendilerine özgü bir yönetim biçimine sâhip kılınmışlardır. Bu kendine özgü yönetim, ülkeden ülkeye bazı farklılıklar göstermekle birlikte, her yerde bir “akademik özyönetim” niteliğini taşımaktadır. Söz konusu “akademik özyönetim” ilkesinin ideal uygulama aracı da, kuşkusuz, “akademik özerklik”tir. Özerklik, kamu hukuku alanında, bir kuruluşun kendi iç-yaşamını (faaliyet ve organlarını) hukuk kuralları koymak sûretiyle bağımsızca düzenleyebilme yetkisidir. Bu tanım üniversiteye uygulanacak olursa, şu sonuca varılır: Üniversite özerkliği, üniversite organlarının, bilimsel faaliyetleri genel (yönetmelikler) ya da birel hukuk işlemleriyle serbestçe düzenleme yetkisidir.” (Ülkü Azrak, “Devlet ve Üniversite”, İdare Hukuku ve İlimleri Dergisi, Sayı:3, Yıl:9, 1988, sh.24).

Bir tür “hizmet yerinden yönetim kuruluşu” olan üniversitelerde özerkliğin esas, vesâyetin ise istisna olması beklenir. Anayasamızın 130. maddesi hükmünden de anlaşılacağı üzere, bilimsel özerklik belirtilirken, üniversitelerin idarî ve malî olarak Devletin gözetim ve denetimi altında bulunacağı öngörülmektedir. Yâni, Anayasamız, özerkliği, bilimsel, idarî ve malî olarak üçe ayırmış bulunmaktadır. Ancak, malî özerklik olmadan, bilimsel ve idarî özerklikten söz edebilmek mümkün değildir (Özge Yücel, “İdare Hukuku Ödevi: İdari (Yönetmelik) Vesayet”, Türk Hukuk Sitesi, http://www.turkhukuksitesi.com/makale_507.htm [Çevrimiçi Kaynak], Erişim Tarihi:4.1.2015).

Diğer yandan, üniversite özerkliği, bilim özgürlüğünün kurumsal garantisini oluşturur. Yâni, kendi başına amaç değil, fakat, bilimsel gerçeklerin araştırılıp bulunması, öğretilmesi ve öğrenilmesi demek olan bilim özgürlüğünün vazgeçilemez ve parçalanamaz, bütünlüğü bozulamaz hukukî aracıdır (Azrak, a.g.m., sh.25). Bu itibarla, üniversitelerle ilgili hukukî düzenlemeler, siyaset malzemesi olmamalıdır (Yücel, a.g.m., http://www.turkhukuksitesi.com/makale_507.htm [Çevrimiçi Kaynak], Erişim Tarihi:4.1.2015).

Ülkemizdeki yükseköğretim kurumlarına, -kural olarak- sadece, bilimsel özerklik tanındığı görülmektedir. Denetim ve gözetim görevini ise, Devlet adına, Yükseköğretim Kurulu yerine getirmektedir. Yükseköğretim Kurulunu ise Anayasamızın 131. maddesi düzenlemektedir. Anayasa'nın “Yükseköğretim üst kuruluşları” kenar başlıklı 131. maddesinin birinci fıkrasında, “Yükseköğretim kurumlarının öğretimini planlamak, düzenlemek, yönetmek, denetlemek, yükseköğretim kurumlarındaki eğitim - öğretim ve bilimsel araştırma faaliyetlerini yönlendirmek bu kurumların kanunda belirtilen amaç ve ilkeler doğrultusunda kurulmasını, geliştirilmesini ve üniversitelere tahsis edilen kaynakların etkili bir biçimde kullanılmasını sağlamak ve öğretim elemanlarının yetiştirilmesi için planlama yapmak maksadı ile Yükseköğretim Kurulu kurulur.” denilmektedir.

Bu Kural'dan da anlaşılacağı üzere, “Yükseköğretim üst kuruluşu” olan Yükseköğretim Kurulunun “kuruluş maksadı” şu başlıklar altında toplanabilir:

- Yükseköğretim kurumlarının öğretimini planlamak, düzenlemek, yönetmek, denetlemek,
- Yükseköğretim kurumlarındaki eğitim-öğretim ve bilimsel araştırma faaliyetlerini yönlendirmek,
- Yükseköğretim kurumlarının kanunda belirtilen amaç ve ilkeler doğrultusunda kurulmasını, geliştirilmesini ve üniversitelere tahsis edilen kaynakların etkili bir biçimde kullanılmasını sağlamak,
- Öğretim elemanlarının yetiştirilmesi için planlama yapmak.

Görüldüğü gibi, Anayasamızın 131. maddesinde Yükseköğretim Kurulunun kuruluş maksatları arasında -her ne fiili gerçekleştirmiş ya da her ne fiile mâruz kalmış olurlarsa olsunlar- vakıf yükseköğretim kurumları hakkında, Yükseköğretim Kurulunun (YÖK'ün), dava konusu ibârelerin yer aldığı Kural'da olduğu gibi, eğitim-öğretim faaliyetlerini yürütmekle birlikte kurucu vakfa veya üçüncü şahıslara doğrudan ya da dolaylı kaynak aktardığı -kabûl ettiğimiz anlamına gelmemek kaydı ile- Maliye Bakanlığının görüşü alınarak Yükseköğretim Kurulu tarafından belirlenen nesnel ve ölçülebilir kriterlere göre tespit edilen vakıf yükseköğretim kurumları hakkında, verilen süre içerisinde aktarılan kaynağın vakıf yükseköğretim kurumuna iade edilmemesi hâlinde, Yükseköğretim Kurulu gerektiğinde (...) kısıtlayıcı veya faaliyet iznini kaldırma şeklinde tedbir niteliğinde kararlar alabilme biçiminde herhangi bir tasarruf hakkı, görevi ve yetkisi bulunmamaktadır. Her ne şekil ve sûrette tezâhür ederse etsin, eğitim ve öğretim faaliyetlerini yürütmekle birlikte, kurucu vakfa veya üçüncü şahıslara doğrudan ya da dolaylı kaynak aktardığı tesbit edilen vakıf yükseköğretim kurumları hakkında, aktarılan kaynağın verilen süre içerisinde vakıf yükseköğretim kurumuna iade edilmemesi hâlinde (kabûl anlamına gelmemek kaydı ile, velev ki, Maliye Bakanlığının görüşü alınarak Yükseköğretim Kurulu tarafından belirlenen nesnel ve ölçülebilir kriterlere göre tesbit edilmiş olsa dahî), kısıtlayıcı veya faaliyet iznini kaldırma şeklinde tedbir niteliğinde kararlar alabilmesine, Anayasamızın 131. maddesi cevaz vermemektedir.

O hâlde, Yükseköğretim Kurulunun, -ister vakıflar tarafından, isterse Devlet eliyle kurulmuş olsun- yükseköğretim kurumları hakkında kısıtlayıcı veya faaliyet iznini kaldırma şeklinde kararlar alabilmesi, Anayasa'nın 131. maddesinin birinci fıkrası hükmüne açıkça aykırılık teşkil etmektedir. Açıklanan nedenlerle, 6569 sayılı Kanunun 31. maddesi ile 2547 sayılı Kanunun ek 11. maddesine eklenen (ve böylece ek 11. maddenin ikinci fıkrasında yer alan) ve içerisinde dava konusu ibârelerin (bölümlerin) yer aldığı düzenleme (yâni, “Eğitim-öğretim faaliyetlerini yürütmekle birlikte kurucu vakfa veya üçüncü şahıslara doğrudan ya da dolaylı kaynak aktardığı Maliye Bakanlığının görüşü alınarak Yükseköğretim Kurulu tarafından belirlenen nesnel ve ölçülebilir kriterlere göre tespit edilen vakıf yükseköğretim kurumları hakkında, verilen süre içerisinde aktarılan kaynağın vakıf yükseköğretim kurumuna iade edilmemesi hâlinde, Yükseköğretim Kurulu gerektiğinde (...) kısıtlayıcı veya faaliyet iznini kaldırma şeklinde tedbir niteliğinde kararlar alır.” biçimindeki Kural), Anayasa'nın 131. maddesinin birinci fıkrası hükmüne açıkça aykırıdır.

Diğer yandan, Anayasa'nın “Egemenlik” kenar başlıklı 6. maddesinin üçüncü fıkrasının ikinci tümcesinde, “Hiçbir kimse veya organ kaynağını Anayasadan almayan bir Devlet yetkisi kullanamaz.” denilmektedir. Anayasamızın “Yükseköğretim üst kuruluşları” kenar başlıklı 131. maddesinde Yükseköğretim Kurulunun vakıf veya Devlet eliyle kurulan yükseköğretim kurumları üzerindeki denetim ve gözetim yetkileri çerçevesinde yükseköğretim kurumları hakkında kısıtlayıcı veya faaliyet iznini kaldırma şeklinde kararlar alma yetkisi bulunmadığına göre, dava konusu ibârelerin (bölümlerin) yer aldığı Kural ile Yükseköğretim Kuruluna, kaynağını Anayasa'dan almayan bir Devlet yetkisi kullandırılmış olmaktadır. O hâlde, 6569

sayılı Kanunun 31. maddesi ile 2547 sayılı Kanunun ek 11. maddesine eklenen (ve böylece ek 11. maddenin ikinci fıkrasında yer alan) ve içerisinde dava konusu ibârelerin (bölümlerin) yer aldığı düzenleme (yâni, “Eğitim-öğretim faaliyetlerini yürütmekle birlikte kurucu vakfa veya üçüncü şahıslara doğrudan ya da dolaylı kaynak aktardığı Maliye Bakanlığının görüşü alınarak Yükseköğretim Kurulu tarafından belirlenen nesnel ve ölçülebilir kriterlere göre tespit edilen vakıf yükseköğretim kurumları hakkında, verilen süre içerisinde aktarılan kaynağın vakıf yükseköğretim kurumuna iade edilmemesi hâlinde, Yükseköğretim Kurulu gerektiğinde [...] kısıtlayıcı veya faaliyet iznini kaldırma şeklinde tedbir niteliğinde kararlar alır.” biçimindeki Kural), Anayasa’nın 6. maddesinin üçüncü fıkrasının ikinci tümcesine açıkça aykırıdır.

Şüphesiz, dava konusu ibârelerde geçen (vakıf yükseköğretim kurumları için geçerli olmak üzere) “Eğitim-öğretim faaliyetlerini yürütmekle birlikte kurucu vakfa veya üçüncü şahıslara doğrudan ya da dolaylı kaynak aktardığı ...” vâkıâsının tesbitinde esas alınacağı öngörülen ve “... Maliye Bakanlığının görüşü alınarak Yükseköğretim Kurulu tarafından belirlenen nesnel ve ölçülebilir kriterlere göre ...” ibâresi (sözcük grubu) içerisinde geçen “nesnel ve ölçülebilir kriterler”in nelerden ibâret olup, hangi ölçütleri murâdettiği Kural’da açıklanmamıştır. Kezâ, aynı cihet, yine, dava konusu ibâre içerisinde geçen “... kaynak aktardığı ...” ibâresi için de geçerli olup, bu ibâre ile (yâni, “kaynak aktarımı” olgusu ile) Kural muhteviyâtında neyin murâdedildiği tasrih olunmamıştır. Öyle ise, dava konusu ibârelerin yer aldığı Kural, muğlâktır, belirsizdir ve bu itibarla, “Maliye Bakanlığının görüşü alınarak Yükseköğretim Kurulu tarafından belirlenen nesnel ve ölçülebilir kriterler” ibâresi ile “kaynak aktardığı” biçimindeki sözcük öbeği, kuşkusuz, idarenin ve dolayısı ile, Yükseköğretim Kurulunun keyfî uygulamalarına açıktır. Dava konusu ibâreler içerisinde yer alan, “Eğitim-öğretim faaliyetlerini yürütmekle birlikte kurucu vakfa veya üçüncü şahıslara doğrudan ya da dolaylı kaynak aktarma” vâkıâsının tesbitinde esas alınacağı öngörülen, “Maliye Bakanlığının görüşü alınarak Yükseköğretim Kurulu tarafından belirlenen nesnel ve ölçülebilir kriterlere göre” biçimindeki tesbit yöntemi, kuşkusuz, mevcut siyasî iktidarın, yükseköğretim alanında, vakıflar tarafından ihdâs olunan yükseköğretim kurumları üzerinde kurmayı amaçladığı vesâyet denetimini daha da arttırma çabaları yanında, bu alanda merkezî yapılanmanın daha da güçlendirilmesi anlamına gelmektedir.

Kezâ, mevzuâtımızda, sarîh bir târîfî bulunmayan ve dolayısı ile, keyfî tanımlamalara ve uygulamalara sebebiyet verebilecek olan “kaynak aktarımı” olgusu, Maliye Bakanlığı ile Yükseköğretim Kurulu tarafından her somut olayda yeniden ve farklı biçimlerde tanımlanabilecek ve böylece, hukuk-dışı ve keyfî uygulamalara sebebiyet verebilecektir. Türk Hukukunda, “kaynak aktarımı” kavramı, yeterince açık değil iken ve dava konusu ibârelerin yer aldığı Kural’da vakıf yükseköğretim kurumlarının eğitim-öğretim faaliyetlerini yürütmekle birlikte kurucu vakfa veya üçüncü şahıslara doğrudan ya da dolaylı “kaynak aktarımı” olgusunun ne anlama geldiği ve hangi somut eylemleri murâdettiği konusunda yeterli açıklık mevcut değil iken, “kaynak aktarımı” gibi, idarenin istediği yoruma, tanıma ve uygulamalarına zemin hazırlayacak biçimde muğlâk ibârelere yer verilmesi, az yukarıda açıklandığı veçhile, yine, mevcut siyasî iktidarın, yükseköğretim sistemimizde, vakıf yükseköğretim kurumları üzerinde kurmayı amaçladığı gözetim ve denetim (vesâyet) yetkisinin daha da arttırılması anlamına gelmektedir.

Anayasa’nın “Cumhuriyetin nitelikleri” kenar başlıklı 2. maddesinde, “Türkiye Cumhuriyeti, toplumun huzuru, millî dayanışma ve adalet anlayışı içinde, insan haklarına saygılı, Atatürk milliyetçiliğine bağlı, başlangıçta belirtilen temel ilkelere dayanan, demokratik, lâik ve sosyal bir hukuk Devletidir.” denilmektedir.

Anayasanın 2. maddesinde belirtilen Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin temel niteliklerinden olan "Hukuk Devleti" ilkesi, vatandaşlarına hukuk güvenliğini sağlayan, idarenin hukuka bağlılığını amaç edinen, buna karşılık kamu gücünün sınırsız, ölçüsüz ve keyfi kullanılmasını önleyen en önemli unsurlardan biridir.

Anayasa'nın 2. maddesinde belirtilen "hukuk devleti" ilkesinin unsurlarından biri de, vatandaşlarına hukuk güvenliği sağlamasıdır. Hukuk güvenliği, kurallarda belirlilik ve öngörülebilirlik gerektirir. Hukuk devletinde yargı denetiminin sağlanabilmesi için de, idarenin görev ve yetkilerinin sınırlarının kanunlarda açıkça gösterilmesi bir zorunluluktur.

Hâlbuki, dava konusu ibârelerde geçen (vakıf yükseköğretim kurumları için geçerli olmak üzere) "Eğitim-öğretim faaliyetlerini yürütmekle birlikte kurucu vakfa veya üçüncü şahıslara doğrudan ya da dolaylı kaynak aktardığı ..." vâkıâsının tesbitinde esas alınacağı öngörülen "... Maliye Bakanlığının görüşü alınarak Yükseköğretim Kurulu tarafından belirlenen nesnel ve ölçülebilir kriterlere göre ..." ibâresi içerisindeki "nesnel ve ölçülebilir kriterler" biçimindeki tesbit yöntemi ile, yine, aynı dava konusu ibâre içerisinde yer alan "... kaynak aktardığı ..." biçimindeki sözcük öbeği, belirlilik, genellik, soyutluk ve öngörülebilirlik özellikleri taşıyamamaları nedeniyle, Anayasamızın 2. maddesinde ifadesini bulan "hukuk devleti" ilkesi ile bağdaşmamaktadır. Bu itibarla, dava konusu düzenleme, bu bakımdan, Anayasa'nın 2. maddesine aykırıdır.

Anayasa Mahkemesi, "hukuk devleti" ilkesini; hukuk güvenliği, kamu yararı, nesnellik kriteri, adalet ve hakkaniyet ölçütleriyle birlikte açıkladığı bir Kararında şu tesbitlerde bulunmuştur: "Anayasa'nın 2. maddesinde belirtilen hukuk devleti, eylem ve işlemleri hukuka uygun, insan haklarına dayanan, varlık nedenini bu hak ve özgürlükleri koruyup güçlendirmekte gören, her alanda adaletli bir hukuk düzeni kurup bunu güçlendirerek sürdüren, Anayasa'ya aykırı durum ve tutumlardan kaçınan, hukuku tüm devlet organlarına egemen kılan, Anayasa ve hukukun üstün kurallarıyla kendini bağlı sayıp yargı denetimine açık olan, yasaların üstünde yasa koyucunun da bozamayacağı temel hukuk ilkeleri ve Anayasa bulunduğu bilincinde olan devlettir (...) Yasaların kamu düzeninin kurulması ve korunması, kamu yararının sağlanması amacına yönelik olması, genel, objektif, adil kurallar içermesi ve hakkaniyet ölçütlerini gözetmesi hukuk devleti olmanın gereğidir." (Anayasa Mahkemesi'nin 27.9.2006 Tarihli ve 2004/63 Esas, 2006/94 Karar sayılı Kararı).

Kanunların, kamu yararı amacına yönelik olması, genel, objektif, âdil kurallar içermesi ve hakkaniyeti gözetmesi, hukuk devleti olmanın gereğidir. Bu nedenle, yasakoyucunun, hukukî düzenlemelerde kendisine tanınan takdir yetkisini, anayasal sınırlar içinde, adalet, hakkaniyet ve kamu yararı ölçütlerini göz önünde tutarak kullanması gerekir.

"Hukuk devleti" ilkesi, hukuk güvenliğinin ve adaletin sağlanmasına yönelik hukuk anlayışını temsil etmekte ve yasaların, yasakoyucunun keyfine göre değil, kamu yararı amacıyla çıkarılmasını zorunlu kılmaktadır.

Anayasa Mahkemesi'nin pek çok Kararında isâbetle vurgulandığı üzere, hukuk devletinin vazgeçilmez öğeleri arasında yer alan yasaların kamu yararına dayanması ilkesi ile, bütün kamusal girişimlerin temelinde bulunması doğal olan kamu yararı düşüncesinin yasalara egemen olması ve özellikle, bir ülkenin geleceğinin biçimlendirilmesinde çok önemli işlevleri olan yükseköğretim kurumlarının düzenlenmesinde, yasakoyucunun, bu esâsı gözardı etmemesi ve yasama normlarına, bu olguyu en iyi şekilde yansıtmaya zorunludur.

Yüksek malûmları olduğu veçhile, “evrensel hukuk ilkeleri” ya da “hukukun genel ilkeleri” denildiğinde, hakkın kötüye kullanılmaması, iyi niyet, sözleşmeye bağlılık, ayrımcılık yapılmaması, ölçülülük, kazanılmış hakları saygı, haklı beklentilerin korunması, yasaların geriye yürümezliği, hukuk güvenliği, adalet, eşitlik, yasallık, belirlilik ve öngörülebilirlik gibi, evrensel düzeyde kabûl gören “hukukun üstün kuralları” anlaşılmaktadır.

Bu bilgiler ışığında somut olaya bakıldığında, gerek dava konusu ibârelerde geçen (vakıf yükseköğretim kurumları için geçerli olmak üzere) “Eğitim-öğretim faaliyetlerini yürütmekle birlikte kurucu vakfa veya üçüncü şahıslara doğrudan ya da dolaylı kaynak aktardığı ...” vâkıâsının tesbitinde esas alınacağı öngörülen “... Maliye Bakanlığının görüşü alınarak Yükseköğretim Kurulu tarafından belirlenen nesnel ve ölçülebilir kriterlere göre ...” ibâresi içerisindeki “nesnel ve ölçülebilir kriterler” biçimindeki tesbit yöntemi ile, yine, aynı dava konusu ibâre içerisinde yer alan “... kaynak aktardığı ...” biçimindeki sözcük öbeği, gerekse 6569 sayılı Kanunun 31. maddesi ile 2547 sayılı Kanunun ek 11. maddesine eklenen (ve böylece ek 11. maddenin ikinci fıkrasında geçen) ve içerisinde dava konusu ibârelerin (bölümlerin) yer aldığı düzenleme (yâni, “Eğitim-öğretim faaliyetlerini yürütmekle birlikte kurucu vakfa veya üçüncü şahıslara doğrudan ya da dolaylı kaynak aktardığı Maliye Bakanlığının görüşü alınarak Yükseköğretim Kurulu tarafından belirlenen nesnel ve ölçülebilir kriterlere göre tespit edilen vakıf yükseköğretim kurumları hakkında, verilen süre içerisinde aktarılan kaynağın vakıf yükseköğretim kurumuna iade edilmemesi hâlinde, Yükseköğretim Kurulu gerektiğinde (...) kısıtlayıcı veya faaliyet iznini kaldırma şeklinde tedbir niteliğinde kararlar alır.” biçimindeki Kural), vakıf yükseköğretim kurumları ile ilgili olarak kısıtlayıcı veya faaliyet iznini kaldırma şeklinde tedbir niteliğinde kararlar alma olgusuna yönelik uygulamada idareye sınırsız bir takdir yetkisi verilmektedir. Denetimi (murâkabesi) neredeyse imkânsız olan bu uygulama, vakıflar tarafından kurulan yükseköğretim kurumlarının eğitim-öğretim faaliyetlerinin devamını -sadece- idarenin (Maliye Bakanlığının) ve Yükseköğretim Kurumunun takdirine ve inisiyatifine terk eden hukuk-dışı ve keyfî bir düzenleme anlamına gelmektedir.

Hâl böyle olunca, dava konusu ibârelerde olduğu gibi, eğitim-öğretim faaliyetlerini yürütmekle birlikte kurucu vakfa veya üçüncü şahıslara doğrudan ya da dolaylı kaynak aktardığı (kabûl ettiğimiz anlamına gelmemek kaydı ile) Maliye Bakanlığının görüşü alınarak Yükseköğretim Kurulu tarafından belirlenen nesnel ve ölçülebilir kriterlere göre tespit edilen vakıf yükseköğretim kurumları hakkında, verilen süre içerisinde aktarılan kaynağın vakıf yükseköğretim kurumuna iade edilmemesi hâlinde, Yükseköğretim Kurulu gerektiğinde (...) kısıtlayıcı veya faaliyet iznini kaldırma şeklinde tedbir niteliğinde kararlar alma yöntemi, kişilerin (bir kamu hukuku tüzel kişisi olan vakıf yükseköğretim kurumlarının) eylem ve işlemlerinde (eğitim-öğretim faaliyetleri ile bu kapsamda deruhte edecekleri tüm işlemlerinde, bu meyanda [Kural’da yer aldığı şekliyle], kurucu vakfa veya üçüncü şahıslara doğrudan ya da dolaylı olarak kaynak aktarımında) Devlete güven duyabilmesini engellemekte ve kişilerin (vakıflar tarafından kurulan ve kamu tüzel kişiliğine sahip yükseköğretim kurumlarının) Devlete olan güven duygusunu zedeleyici yöntemlerden biri olarak karşımıza çıkmaktadır. Anayasamızın 130. maddesinde anlamını ve ifadesini bulan ve Anayasal güvence altına alınan vakıf yükseköğretim kurumlarının eylem ve işlemlerinde (eğitim-öğretim faaliyetleri ile bu kapsamda nitelendirilebilecek olan tüm işlemlerinde bu meyanda [Kural’da yer aldığı şekliyle], kurucu vakfa veya üçüncü şahıslara doğrudan ya da dolaylı olarak kaynak aktarımında) idareye, -kısıtlayıcı veya faaliyet iznini kaldırıcı nitelikte kararlar almasına kadar varan-sınırsız bir takdir yetkisi tanıyan ve denetimi nereden ise olanaksız olan böylesi bir düzenlemenin, hukuk devletinin korumakla yükümlü olduğu evrensel ilkelerden biri olan hukuk güvenliği ilkesi ile bağdaşabilmesi mümkün değildir. Bu itibarla, adaletli bir hukuk düzeni

kurup, bunu sürdürmekle yükümlü olan hukuk devletinde, dava konusu ibârelerin yer aldığı tümcede (Kural'da) olduğu gibi, vakıflar tarafından kurulan yükseköğretim kurumlarının aleyhine sonuç doğmasına cevaz veren böylesi bir düzenlemenin âdil olduğundan söz edilemez. Dava konusu ibârelerin yer aldığı düzenleme, hukuk güvenliğinin ve adaletin sağlanmasını amaçlayan “hukuk devleti ilkesi” ve “hukukun genel ilkeleri” ile çatışma hâlidir ve bu itibarla, Anayasa'nın “hukuk devleti” ilkesini benimseyen 2. maddesine aykırılık teşkil etmektedir.

Açıklanmaya çalışılan nedenlerle, gerek dava konusu ibârelerde geçen (vakıf yükseköğretim kurumları için geçerli olmak üzere) “Eğitim-öğretim faaliyetlerini yürütmekle birlikte kurucu vakfa veya üçüncü şahıslara doğrudan ya da dolaylı kaynak aktardığı ...” vâkıâsının tesbitinde esas alınacağı öngörülen “... Maliye Bakanlığının görüşü alınarak Yükseköğretim Kurulu tarafından belirlenen nesnel ve ölçülebilir kriterlere göre ...” ibâresi içerisindeki “nesnel ve ölçülebilir kriterler” biçimindeki tesbit yöntemi ile, yine, aynı dava konusu ibâre içerisinde yer alan “... kaynak aktardığı ...” biçimindeki sözcük öbeği, gerekse 6569 sayılı Kanunun 31. maddesi ile 2547 sayılı Kanunun ek 11. maddesine eklenen (ve böylece ek 11. maddenin ikinci fıkrasında geçen) ve içerisinde dava konusu ibârelerin (bölümlerin) yer aldığı düzenleme (yâni, “Eğitim-öğretim faaliyetlerini yürütmekle birlikte kurucu vakfa veya üçüncü şahıslara doğrudan ya da dolaylı kaynak aktardığı Maliye Bakanlığının görüşü alınarak Yükseköğretim Kurulu tarafından belirlenen nesnel ve ölçülebilir kriterlere göre tespit edilen vakıf yükseköğretim kurumları hakkında, verilen süre içerisinde aktarılan kaynağın vakıf yükseköğretim kurumuna iade edilmemesi hâlinde, Yükseköğretim Kurulu gerektiğinde (...) kısıtlayıcı veya faaliyet iznini kaldırma şeklinde tedbir niteliğinde kararlar alır.” biçimindeki Kural), Anayasa'nın 2., 6., 130. ve 131. maddelerine aykırıdır. İptali gerekir.

b.) ek 11. maddesine eklenen (ve böylece ek 11. maddenin üçüncü fıkrasında yer alan),

“Vakıf yükseköğretim kurumlarının denetimi ve bu denetim sonucu ilgili yükseköğretim kurumu hakkında ...” ve “... kısıtlayıcı veya faaliyet iznini kaldırıcı önlemlerin alınmasına ilişkin usul ve esaslar, Üniversitelerarası Kurulun görüşü alınarak Yükseköğretim Kurulu tarafından çıkarılan yönetmelikle düzenlenir.”

Bölümlerinin Anayasa'ya Aykırılığı Nedeniyle İptal Gerekçesi:

Dava konusu ibârelerin (bölümlerin) yer aldığı bu düzenleme ile, vakıf yükseköğretim kurumlarının denetimi ve bu denetim sonucu ilgili yükseköğretim kurumu hakkında kısıtlayıcı veya faaliyet iznini kaldırıcı önlemlerin alınmasına ilişkin usûl ve esasların, Üniversitelerarası Kurulun görüşü alınarak Yükseköğretim Kurulu tarafından çıkarılan yönetmelikle düzenleneceği hükme bağlanmıştır.

(Bu bapta dava konusu yaptığımız ibâreler, “Vakıf yükseköğretim kurumlarının denetimi ve bu denetim sonucu ilgili yükseköğretim kurumu hakkında ...” ve “... kısıtlayıcı veya faaliyet iznini kaldırıcı önlemlerin alınmasına ilişkin usul ve esaslar, Üniversitelerarası Kurulun görüşü alınarak Yükseköğretim Kurulu tarafından çıkarılan yönetmelikle düzenlenir.” bölümlerine münhasır olup, 6569 sayılı Kanunun 31. maddesi ile 2547 sayılı Kanunun ek 11. maddesine eklenen (ve böylece ek 11. maddenin üçüncü fıkrasını oluşturan) tümce içerisinde yer alan dava-dışı “... yol gösterici, düzeltici, ...” ibâresine [sözcük grubuna] yönelik herhangi bir iptal talebimiz bulunmamaktadır; ancak, dava-dışı “... yol gösterici, düzeltici, ...” ibâresinin [sözcük grubunun], 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanunun “Dosya üzerinden inceleme ve gerekçeyle bağlı olmama”

başlığını taşıyan 43. maddesinin (4) numaralı fıkrası hükmü gereğince iptaline karar verilip verilmeyeceği cihetinin, Yüksek Mahkemenizin takdirinde bulunduğu husûsuna, aşağıda [bu bölümün sonunda] değinilecektir).

2547 sayılı Yükseköğretim Kanununun ek 9. maddesinin birinci fıkrasında, Vakıf yükseköğretim kurumlarının eğitim - öğretim esaslarının, öğretim süreleri ve öğrenci hakları ile ilgili hususların bu Kanun (2547 sayılı Kanun) hükümlerine tâbî olduğu belirtildikten sonra, ek 10. maddesinde, Vakıf yükseköğretim kurumlarının mali, idari ve ekonomik konularda Yükseköğretim Kurulunun gözetim ve denetimine tâbî oldukları hükme bağlanmıştır.

Anayasamızın “Yükseköğretim kurumları” kenar başlıklı 130. maddesinin birinci fıkrasında “Çağdaş eğitim-öğretim esaslarına dayanan bir düzen içinde milletin ve ülkenin ihtiyaçlarına uygun insan gücü yetiştirmek amacı ile; ortaöğretime dayalı çeşitli düzeylerde eğitim-öğretim, bilimsel araştırma, yayın ve danışmanlık yapmak, ülkeye ve insanlığa hizmet etmek üzere çeşitli birimlerden oluşan kamu tüzelkişiliğine ve bilimsel özerkliğe sahip üniversiteler Devlet tarafından kanunla kurulur.” denilmektedir.

Yukarıda, dava dilekçemizin (IV). Bölümünün (2-a) Başlığı altında 6569 sayılı Kanunun 31. maddesi ile 2547 sayılı Kanunun ek 11. maddesine eklenen (ve böylece ek 11. maddesinin ikinci fıkrasında yer alan) dava konusu ibârelerin Anayasa’ya aykırılığı nedeniyle iptal gerekçeleri kısmında da açıklamaya çalıştığımız veçhile, Anayasa’nın 130. maddesinin birinci fıkrasında yer alan “Çağdaş eğitim-öğretim esaslarına dayanan bir düzen içinde milletin ve ülkenin ihtiyaçlarına uygun insan gücü yetiştirmek amacı” ile “bilimsel özerkliğe sahip üniversite” kavramı, ülkemiz açısından -kuşkusuz- hayâtî önemi hâizdir.

Dava konusu ibârelerin yer aldığı Kural’da olduğu gibi, vakıf yükseköğretim kurumlarının denetimi ve bu denetim sonucu ilgili yükseköğretim kurumu hakkında kısıtlayıcı veya faaliyet iznini kaldırıcı önlemlerin alınmasına ilişkin usûl ve esasların (kabûl ettiğimiz anlamına gelmemek kaydı ile), Üniversitelerarası Kurulun görüşü alınarak Yükseköğretim Kurulu tarafından çıkarılan yönetmelikle düzenlenmesine olanak sağlanarak, Anayasa’nın 130. maddesinin birinci fıkrasında belirtilen “Çağdaş eğitim-öğretim esaslarına dayanan bir düzen içinde milletin ve ülkenin ihtiyaçlarına uygun insan gücü yetiştirmek amacı”na ve “bilimsel özerkliğe sahip üniversite” hedefine ulaşabilmek mümkün değildir. İster vakıflar, isterse Devlet eliyle kurulan yükseköğretim kurumlarının araştırma ve bilimsel çalışma etkinliklerini, altyapı olanaklarını, eğitici ve araştırmacı insan gücünü, kapasiteleri ve kaynakları ile okullaşma hedeflerini tutarlı biçimde geliştirmek yerine, -dava konusu ibârelerin yer aldığı Kural’da öngörüldüğü üzere- Yükseköğretim Kuruluna, -hangi denetimle ilgili, hangi hâlde ve her ne sûrette olursa olsun- vakıf yükseköğretim kurumlarının denetimleri sonucu “kısıtlayıcı veya faaliyet iznini kaldırıcı önlemlerin alınmasına ilişkin usûl ve esaslar konusunda, yönetmelik düzenleme yetkisi”ne kanun yoluyla cevaz verilmesi, yükseköğretim kurumlarının eğitim-öğretim, araştırma ve bilim üretme işlevlerini olumsuz etkileyeceği gibi, vakıflar tarafından kurulan yükseköğretim kurumları yönünden Anayasa’nın 130. maddesinin birinci fıkrasında yer alan “Çağdaş eğitim-öğretim esaslarına dayanan bir düzen içinde milletin ve ülkenin ihtiyaçlarına uygun insan gücü yetiştirmek amacı”na ve “bilimsel özerkliğe sahip üniversite” hedefine ulaşmayı da teminatsız bırakacaktır.

O hâlde, Anayasa’nın 130. maddesinin birinci fıkrasında yer alan “Çağdaş eğitim-öğretim esaslarına dayanan bir düzen içinde milletin ve ülkenin ihtiyaçlarına uygun insan gücü yetiştirmek amacı” ve “bilimsel özerkliğe sahip üniversiteler” mefhûmu ile bağdaşmayan ve bu bapta Anayasa’ya aykırılıkları nedeniyle iptal gerekçeleri açıklanmaya çalışılan 6569 sayılı

Kanunun 31. maddesi ile 2547 sayılı Kanunun ek 11. maddesine eklenen (ve böylece ek 11. maddenin üçüncü fıkrasını oluşturan) Kural'da yer alan ve vakıf yükseköğretim kurumlarının denetimi ve bu denetim sonucu ilgili yükseköğretim kurumu hakkında kısıtlayıcı veya faaliyet iznini kaldırıcı önlemlerin alınmasına ilişkin usûl ve esasların (kabûl ettiğimiz anlamına gelmemek kaydı ile), Üniversitelerarası Kurulun görüşü alınarak Yükseköğretim Kurulu tarafından çıkarılan yönetmelikle düzenlenmesine olanak sağlayan dava konusu ibâreler (bölümler), Anayasa'nın 130. maddesinin birinci fıkrasına aykırılık oluşturmaktadır.

Kaldı ki, yine, yukarıda, dava dilekçemizin (IV). Bölümünün (2-a) Başlığı altında 6569 sayılı Kanunun 31. maddesi ile 2547 sayılı Kanunun ek 11. maddesine eklenen (ve böylece ek 11. maddesinin ikinci fıkrasında yer alan) dava konusu ibârelerin Anayasa'ya aykırılığı nedeniyle iptal gerekçeleri kısmında da açıklamaya çalıştığımız veçhile, Anayasa'nın 130. maddesinin onuncu (son) fıkrasında, "Vakıflar tarafından kurulan yükseköğretim kurumları, malî ve idarî konuları dışındaki akademik çalışmaları, öğretim elemanlarının sağlanması ve güvenlik yönlerinden, Devlet eliyle kurulan yükseköğretim kurumları için Anayasada belirtilen hükümlere tâbidir." denilmektedir. Anayasamızın bu Kural'ına göre, Anayasa'da belirtilen hükümlere tâbî olma bakımından, malî ve idarî konuları dışındaki akademik çalışmaları, öğretim elemanlarının sağlanması ve güvenlik yönlerinden, vakıflar tarafından kurulan yükseköğretim kurumları ile Devlet eliyle kurulan yükseköğretim kurumları arasında herhangi bir fark ve ayrıcalık bulunmamaktadır. O hâlde, vakıflar tarafından kurulan yükseköğretim kurumları ile ilgili olarak Anayasa'nın 130. maddesinin birinci fıkrasında yer alan "Çağdaş eğitim-öğretim esaslarına dayanan bir düzen içinde milletin ve ülkenin ihtiyaçlarına uygun insan gücü yetiştirmek amacı" ve "bilimsel özerkliğe sahip üniversiteler" mefhûmu ile bağdaşmayan ve vakıflar tarafından kurulan yükseköğretim kurumlarının bu hedeflere ulaşmalarını teminatsız bırakan her türlü yasal düzenleme, Anayasa'nın 130. maddesinin onuncu (son) fıkrasında yer alan mezkûr Kural ile çelişme hâlinde olacaktır. Öyle ise (dava konusu ibârede olduğu gibi), vakıf yükseköğretim kurumlarının denetimi ve bu denetim sonucu ilgili yükseköğretim kurumu hakkında kısıtlayıcı veya faaliyet iznini kaldırıcı önlemlerin alınmasına ilişkin usûl ve esasların (kabûl ettiğimiz anlamına gelmemek kaydı ile), Üniversitelerarası Kurulun görüşü alınarak Yükseköğretim Kurulu tarafından çıkarılan yönetmelikle düzenlenmesine olanak sağlayan 6569 sayılı Kanunun 31. maddesi ile 2547 sayılı Kanunun ek 11. maddesine eklenen (ve böylece ek 11. maddenin üçüncü fıkrasını oluşturan) dava konusu ibârelerin yer aldığı düzenleme, Anayasa'nın 130. maddesinin onuncu (son) fıkrası hükmüne de aykırılık teşkil etmektedir.

Nitekim, yine, yukarıda, dava dilekçemizin (IV). Bölümünün (2-a) Başlığı altında 6569 sayılı Kanunun 31. maddesi ile 2547 sayılı Kanunun ek 11. maddesine eklenen (ve böylece ek 11. maddesinin ikinci fıkrasında yer alan) dava konusu ibârelerin Anayasa'ya aykırılığı nedeniyle iptal gerekçeleri kısmında da açıklamaya çalıştığımız üzere, mevcut siyasî iktidar döneminde, yükseköğretim sistemimizde yapılan mevzuat düzenlemelerinin temel özelliği, kimi popülist uygulamalar ve özellikle kadro oluşturma çabaları bir yana bırakıldığında, bir yandan, bütünüyle mevcut olan merkezî yapılanmanın daha da güçlendirilmesi, diğer yandan, üniversitelerin, zâten son derece sınırlı olan akademik, idarî ve malî özerkliklerini daha da kısmak yönünde olmuştur (Ersoy-Keskinok, a.g.m., sh.69). İşte, dava konusu ibârelerin (bölümlerin) yer aldığı düzenleme ile asıl hedeflenen amaç, Yükseköğretim Kurulunun (YÖK'ün) vakıf yükseköğretim kurumları hakkında kısıtlayıcı veya faaliyet iznini kaldırıcı önlemlerin alınması adı altında, vakıf yükseköğretim kurumlarının akademik (bilimsel), idarî ve malî özerkliklerini kısmak, onları sindirip pasifize etmek ve böylece, daha da merkezîleştirip, Yükseköğretim Kuruluna (YÖK'e) -ve dolayısı ile, mevcut siyasî iktidara- daha çok bağımlı hâle getirmektir.

Dava konusu yapılan ibâreler (bölümler) içerisinde yer alan (ve esâsen buraya kadar yapılan açıklamaların aynen geçerli olduğu hususunda duraksama bulunmayan) “... Üniversitelerarası Kurulun görüşü alınarak ...” ibâresinin (sözcük grubunun) Anayasa’ya aykırılığı sebebiyle iptal gerekçelerine gelince:

Yukarıda, dava dilekçemizin iş bu bölümünde Anayasa’ya aykırılığı sebebiyle iptal gerekçelerini açıklamaya çalıştığımız bütün beyanlarımızın, dava konusu ibârelerin yer aldığı 6569 sayılı Kanunun 31. maddesi ile 2547 sayılı Kanunun ek 11. maddesine eklenen (ve böylece ek 11. maddenin üçüncü fıkrasını oluşturan) tümcede geçen söz konusu “... Üniversitelerarası Kurulun görüşü alınarak ...” ibâresi (sözcük grubu) için de aynen geçerli olduğu izâhtan vârestedir; zirâ, dava konusu ibârelerin yer aldığı tümce içerisindeki iş bu ibâre (sözcük grubu), anılan Kural’ın ayrılmaz bir parçasıdır ve tümcenin diğer unsurlarını oluşturan “Vakıf yükseköğretim kurumlarının denetimi ve bu denetim sonucu ilgili yükseköğretim kurumu hakkında (...) kısıtlayıcı veya faaliyet iznini kaldırıcı önlemlerin alınmasına ilişkin usul ve esaslar, (...) Yükseköğretim Kurulu tarafından çıkarılan yönetmelikle düzenlenir.” biçimindeki ibâre ile tam bir anlam bütünlüğü içerisinde. Gerçekten, buraya kadar yapılan açıklamalar nedeniyle dava konusu ibârelerin (bölümlerin) yer aldığı Kural’da beliren (zuhûr eden) Anayasa ihlâlleri, aynı Kural (tümce) içerisinde yer alan “... Üniversitelerarası Kurulun görüşü alınarak ...” ibâresine (sözcük grubuna) da sirâyet etmekte ve bu bölümün de, -Kural içerisinde dava konusu yapılan diğer bölümler gibi- Anayasa’ya aykırılığı nedeniyle iptali gerektiği sonucunu doğurmaktadır.

Bununla birlikte, anılan ibâre ile ilgili olarak denilebilir ki, dava konusu bölümler içerisinde yer alan “... Üniversitelerarası Kurulun görüşü alınarak ...” ibâresi (sözcük grubu), aynı zamanda, Anayasa’nın 130. maddesi anlamında, vakıflar tarafından kurulan yükseköğretim kurumları üzerinde Devletin (Üniversitelerarası Kurul ile Yükseköğretim Kurulunun) denetim ve gözetim yetkisini, yâni, vesâyetini arttırıcı bir içeriğe sahiptir. Şüphesiz, Anayasamızın 130. maddesi hükmü anlamında güvence altında bulunan vakıf yükseköğretim kurumları üzerinde Devletin (Üniversitelerarası Kurul ile Yükseköğretim Kurulunun) gözetim ve denetim yetkisini (vesâyetini) arttırıcı böylesi bir düzenleme, Anayasa’nın 130. maddesinin birinci fıkrasında yer alan “Çağdaş eğitim-öğretim esaslarına dayanan bir düzen içinde milletin ve ülkenin ihtiyaçlarına uygun insan gücü yetiştirmek amacı” ve “bilimsel özerkliğe sahip üniversiteler” mefhûmu ile bağdaşmamaktadır.

Dolayısı ile, vakıf yükseköğretim kurumlarının, kısıtlayıcı veya faaliyet iznini kaldırıcı önlemlerin alınmasına ilişkin usûl ve esasların Yükseköğretim Kurulu tarafından çıkarılacak yönetmelikle düzenlenmesinde “Üniversitelerarası Kurulun görüşünün alınması”na ve böylece, vakıf yükseköğretim kurumları yönünden Yükseköğretim Kuruluna ilâveten, bir anlamda, Üniversitelerarası Kurula “yeni bir vesâyet makâmı” statüsü kazandırılmasına cevaz veren böylesi bir düzenleme (az yukarıda da değinildiği veçhile, vakıflar tarafından kurulan yükseköğretim kurumları ile ilgili olarak Anayasa’nın 130. maddesinin onuncu [son] fıkrası hükmü delâleti ile), Anayasa’nın 130. maddesinin birinci ve onuncu (son) fıkraları hükümlerine aykırılık teşkil etmektedir.

Yukarıda, dava dilekçemizin (IV). Bölümünün (2-a) Başlığı altında 6569 sayılı Kanunun 31. maddesi ile 2547 sayılı Kanunun ek 11. maddesine eklenen (ve böylece ek 11. maddesinin ikinci fıkrasında yer alan) dava konusu ibârelerin Anayasa’ya aykırılığı nedeniyle iptal gerekçeleri kısmında da açıklamaya çalıştığımız üzere, Ülkemizdeki yükseköğretim kurumlarına, -kural olarak- sadece, bilimsel özerklik tanındığı görülmektedir. Denetim ve gözetim görevini ise, -yüksek mâlûmları olduğu veçhile- Devlet adına, Yükseköğretim Kurulu

yerine getirmektedir. Yükseköğretim Kurulunu ise, Anayasamızın 131. maddesi düzenlemektedir. Anayasa'nın "Yükseköğretim üst kuruluşları" kenar başlıklı 131. maddesinin birinci fıkrasında, "Yükseköğretim kurumlarının öğretimini planlamak, düzenlemek, yönetmek, denetlemek, yükseköğretim kurumlarındaki eğitim - öğretim ve bilimsel araştırma faaliyetlerini yönlendirmek bu kurumların kanunda belirtilen amaç ve ilkeler doğrultusunda kurulmasını, geliştirilmesini ve üniversitelere tahsis edilen kaynakların etkili bir biçimde kullanılmasını sağlamak ve öğretim elemanlarının yetiştirilmesi için planlama yapmak maksadı ile Yükseköğretim Kurulu kurulur." denilmektedir.

Bu Kural'dan da anlaşılacağı üzere, "Yükseköğretim üst kuruluşu" olan Yükseköğretim Kurulunun "kuruluş maksadı" şu başlıklar altında toplanabilir:

- Yükseköğretim kurumlarının öğretimini planlamak, düzenlemek, yönetmek, denetlemek,
- Yükseköğretim kurumlarındaki eğitim-öğretim ve bilimsel araştırma faaliyetlerini yönlendirmek,
- Yükseköğretim kurumlarının kanunda belirtilen amaç ve ilkeler doğrultusunda kurulmasını, geliştirilmesini ve üniversitelere tahsis edilen kaynakların etkili bir biçimde kullanılmasını sağlamak,
- Öğretim elemanlarının yetiştirilmesi için planlama yapmak.

Görüldüğü gibi, Anayasamızın 131. maddesinde Yükseköğretim Kurulunun kuruluş maksatları arasında -her ne fiili gerçekleştirmiş ya da her ne fiile mâruz kalmış olurlarsa olsunlar- vakıf yükseköğretim kurumları hakkında, Yükseköğretim Kurulunun (YÖK'ün), dava konusu ibârelerin yer aldığı Kural'da olduğu gibi, vakıf yükseköğretim kurumlarının denetimi ve bu denetim sonucu ilgili yükseköğretim kurumu hakkında kısıtlayıcı veya faaliyet iznini kaldırıcı önlemlerin alınmasına ilişkin usûl ve esasların (kabûl ettiğimiz anlamına gelmemek kaydı ile), Üniversitelerarası Kurulun görüşü alınarak Yükseköğretim Kurulu tarafından çıkarılan yönetmelikle düzenlenmesi biçiminde herhangi bir tasarruf hakkı, görevi ve yetkisi bulunmamaktadır. Her ne sûrette tezâhür ederse etsin ve ne şekilde sonuçlanırsa sonuçlansın, vakıf yükseköğretim kurumlarının denetimi sonucu ilgili yükseköğretim kurumu hakkında kısıtlayıcı veya faaliyet iznini kaldırıcı önlemlerin alınmasına ilişkin usûl ve esasların Yükseköğretim Kurulu tarafından çıkarılacak yönetmelikle düzenlenmesine, Anayasamızın 131. maddesi cevaz vermemektedir.

O hâlde, Yükseköğretim Kurulunun, -ister vakıflar tarafından, isterse Devlet eliyle kurulmuş olsun- yükseköğretim kurumları hakkında kısıtlayıcı veya faaliyet iznini kaldırıcı önlemlerin alınmasına ilişkin usûl ve esasların Yükseköğretim Kurulu tarafından çıkarılacak yönetmelikle düzenlenmesi, Anayasa'nın 131. maddesinin birinci fıkrası hükmüne açıkça aykırılık teşkil etmektedir. Açıklanan nedenlerle, 6569 sayılı Kanunun 31. maddesi ile 2547 sayılı Kanunun ek 11. maddesine eklenen (ve böylece ek 11. maddenin üçüncü fıkrasında yer alan) ve içerisinde dava konusu ibârelerin (bölümlerin) yer aldığı düzenleme (yâni, "Vakıf yükseköğretim kurumlarının denetimi ve bu denetim sonucu ilgili yükseköğretim kurumu hakkında (...) kısıtlayıcı veya faaliyet iznini kaldırıcı önlemlerin alınmasına ilişkin usul ve esaslar, Üniversitelerarası Kurulun görüşü alınarak Yükseköğretim Kurulu tarafından çıkarılan yönetmelikle düzenlenir." biçimindeki Kural), Anayasa'nın 131. maddesinin birinci fıkrası hükmüne açıkça aykırıdır.

Diğer yandan, Anayasa'nın "Egemenlik" kenar başlıklı 6. maddesinin üçüncü fıkrasının ikinci tümcesinde, "Hiçbir kimse veya organ kaynağını Anayasadan almayan bir Devlet yetkisi kullanamaz." denilmektedir. Anayasamızın "Yükseköğretim üst kuruluşları" kenar başlıklı 131. maddesinde Yükseköğretim Kurulunun, vakıf veya Devlet eliyle kurulan yükseköğretim kurumları üzerindeki denetim ve gözetim yetkileri çerçevesinde yükseköğretim kurumları hakkında, kısıtlayıcı veya faaliyet iznini kaldırıcı önlemlerin alınmasına ilişkin usûl ve esasları yönetmelikle düzenleme yetkisi bulunmadığına göre, dava konusu ibârelerin (bölümlerin) yer aldığı Kural ile Yükseköğretim Kuruluna, kaynağını Anayasa'dan almayan bir Devlet yetkisi kullandırılmış olmaktadır. O hâlde, 6569 sayılı Kanunun 31. maddesi ile 2547 sayılı Kanunun ek 11. maddesine eklenen (ve böylece ek 11. maddenin üçüncü fıkrasında yer alan) ve içerisinde dava konusu ibârelerin (bölümlerin) yer aldığı düzenleme (yâni, "Vakıf yükseköğretim kurumlarının denetimi ve bu denetim sonucu ilgili yükseköğretim kurumu hakkında [...] kısıtlayıcı veya faaliyet iznini kaldırıcı önlemlerin alınmasına ilişkin usul ve esaslar, Üniversitelerarası Kurulun görüşü alınarak Yükseköğretim Kurulu tarafından çıkarılan yönetmelikle düzenlenir." biçimindeki Kural), Anayasa'nın 6. maddesinin üçüncü fıkrasının ikinci tümcesine açıkça aykırıdır.

Ayrıca, vakıf yükseköğretim kurumlarının denetimi ve bu denetim sonucu ilgili yükseköğretim kurumu hakkında kısıtlayıcı veya faaliyet iznini kaldırıcı önlemlerin alınmasına ilişkin usûl ve esasların düzenlenmesi, Yükseköğretim Kurulu tarafından çıkarılacak yönetmeliğe bırakılmaktadır. Ancak, bu yöntem, yâni, vakıf yükseköğretim kurumlarının denetimi ve bu denetim sonucu ilgili yükseköğretim kurumu hakkında kısıtlayıcı veya faaliyet iznini kaldırıcı önlemlerin alınmasına ilişkin usûl ve esasların düzenlenmesinin, Yükseköğretim Kurulu tarafından çıkarılacak yönetmeliğe bırakılması, Anayasa'nın "hukuk devleti" ilkesini benimseyen 2. maddesi ile, "yasama yetkisinin devredilmezliği" ilkesini benimseyen 7. maddesine aykırıdır. Zirâ;

Anayasa'nın "Cumhuriyetin nitelikleri" kenar başlıklı 2. maddesinde, "Türkiye Cumhuriyeti, toplumun huzuru, millî dayanışma ve adalet anlayışı içinde, insan haklarına saygılı, Atatürk milliyetçiliğine bağlı, başlangıçta belirtilen temel ilkelere dayanan, demokratik, lâik ve sosyal bir hukuk Devletidir." denilmekte ve "Yasama yetkisi" kenar başlıklı 7. maddesinde de, "Yasama yetkisi Türk Milleti adına Türkiye Büyük Millet Meclisinindir. Bu yetki devredilemez." Kuralı hükme bağlanmaktadır.

6569 sayılı Kanunun 31. maddesi ile 2547 sayılı Kanunun ek 11. maddesine eklenen (ve böylece ek 11. maddenin üçüncü fıkrasında yer alan) dava konusu ibârelerin yer aldığı tümcede, yönetmelikle düzenlenmesi gereken konular, vakıf yükseköğretim kurumlarının denetimi ve bu denetim sonucu, ilgili vakıf yükseköğretim kurumu hakkında kısıtlayıcı veya faaliyet iznini kaldırıcı önlemlerin alınmasına ilişkin usûl ve esaslardır.

Anayasa Mahkemesi, yasada, yönetmelikle düzenlenecek konuların çerçevesinin, Anayasa yargısı bağlamında denetime olanak verecek biçimde düzenlenmiş olması gerektiğine ilişkin bir Kararı'nda şu görüşlere yer vermiştir: "Anayasa'nın 7. maddesine göre Yasama yetkisi Türk Milleti adına Türkiye Büyük Millet Meclisinindir. Bu yetki devredilemez. Anayasa'nın 124. maddesinin birinci fıkrasına göre, yönetmelikler, kanunların ve tüzüklerin uygulanmasını sağlamak üzere ve bunlara aykırı olmamak şartıyla çıkarılabilir.

Yasayla düzenleme, konunun tüm ayrıntılarının yasayla belirlenmesini değil, temel ilkelerin, ölçü ve sınırların yasada gösterilip uzmanlık ve teknik konulara yönelik ayrıntıların düzenlenmesinin yürütme organına bırakılmasını ifade eder. Yasada, yönetmelikle

düzenlenecek konuların çerçevesinin, Anayasa yargısı bağlamında denetime olanak verecek biçimde düzenlenmiş olması gerekir.” (Anayasa Mahkemesi’nin 19.10.2005 Tarihli ve 2003/66 Esas, 2005/72 Karar sayılı Kararı, Anayasa Mahkemesi Kararlar Dergisi, Sayı:44, 1. Cilt, 2007, sh.117).

Kezâ, Anayasa Mahkemesi, başka bir Kararı’nda şu tesbitlerde bulunmuştur: “Anayasa’da yasayla düzenlenmesi öngörülen konularda yürütme organına genel ve sınırları belirsiz bir düzenleme yetkisinin verilmesi olanaklı değildir. Yürütmenin düzenleme yetkisi, sınırlı, tamamlayıcı ve bağımlı bir yetkidir. Bu nedenle, Anayasa’da öngörülen ayrık durumlar dışında, yasalarla düzenlenmemiş bir alanda, yasa ile yürütmeye genel nitelikte kural koyma yetkisi verilemez.

Yürütme organına düzenleme yetkisi veren bir yasa kuralının Anayasa’nın 7. maddesine uygun olabilmesi için temel ilkeleri koyması, çerçeveyi çizmesi, sınırsız, belirsiz, geniş bir alanı yürütmenin düzenlenmesine bırakmaması gerekir. Temel kuralları koymadan, ölçüsünü belirlemeden ve sınırı çizmeden yürütmeye düzenleme yetkisi veren kural, Anayasa’nın 7. maddesine aykırı düşer.” (Anayasa Mahkemesi’nin 24.1.2007 Tarihli ve 2005/95 Esas, 2007/5 Karar sayılı Kararı, Anayasa Mahkemesi Kararlar Dergisi, Sayı:44, 1. Cilt, 2007, sh.568).

Anayasa Mahkemesi’nin yukarıda atıf ve alıntı yapılan mezkûr İçtihatlarındaki bilgiler ışığında dava konusu ibârelerin yer aldığı Kural irdelendiğinde, yönetmelikle düzenlenmesi gereken konular ile ilgili olarak, vakıf yükseköğretim kurumlarının denetimi ve bu denetim sonucu, ilgili vakıf yükseköğretim kurumu hakkında kısıtlayıcı veya faaliyet iznini kaldırıcı önlemlerin alınmasına ilişkin usûl ve esasların belirlenmesinde belirtilen çerçeveye yer verilmediği, vakıf yükseköğretim kurumları ile ilgili olarak geniş bir alanı Yükseköğretim Kurulunun düzenlemesine bıraktığı, temel kuralları ihtivâ etmeden, ölçüsünü belirlemeden ve sınırlarını çizmeden Yükseköğretim Kuruluna düzenleme yetkisi verdiği ve Anayasa yargısı bağlamında denetime olanak verecek biçimde düzenlenmediği açıktır.

Diğer yandan, yönetmelikle düzenlenmesi gereken konular ile ilgili olarak, vakıf yükseköğretim kurumlarının denetimi ve bu denetim sonucu, ilgili vakıf yükseköğretim kurumu hakkında kısıtlayıcı veya faaliyet iznini kaldırıcı önlemlerin alınmasına ilişkin usûl ve esasların, Anayasa’nın 7. maddesi hükmünce, yasama yetkisi çerçevesinde Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından yasama yoluyla (kanun hükümleri ile) düzenlenmesi gerekirken, söz konusu usûl ve esasların (kabûl ettiğimiz anlamına gelmemek kaydı ile, velev ki, Üniversitelerarası Kurulun görüşü alınmış olsun) Yükseköğretim Kurulu tarafından çıkartılacak olan yönetmeliğe bırakılması (başka bir deyişle, Anayasa’nın 7. maddesi hilâfına, kanunla düzenlenmesi gereken bir alanda Yükseköğretim Kuruluna genel kural koyma yetkisi verilmesi), “Yasama yetkisi”nin “yürütme organına devri” anlamına gelmektedir.

Bu itibarla, 6569 sayılı Kanunun 31. maddesi ile 2547 sayılı Kanunun ek 11. maddesine eklenen (ve böylece ek 11. maddenin üçüncü fıkrasında yer alan) ve içerisinde dava konusu ibârelerin (bölümlerin) yer aldığı düzenleme (yâni, “Vakıf yükseköğretim kurumlarının denetimi ve bu denetim sonucu ilgili yükseköğretim kurumu hakkında [...] kısıtlayıcı veya faaliyet iznini kaldırıcı önlemlerin alınmasına ilişkin usul ve esaslar, Üniversitelerarası Kurulun görüşü alınarak Yükseköğretim Kurulu tarafından çıkarılan yönetmelikle düzenlenir.” biçimindeki Kural), Anayasa’nın 7. maddesine aykırılık teşkil etmektedir.

Ayrıca, yukarıda (Yüksek Mahkemenizin hoşgörüsüne sığınarak, dava dilekçemizin muhtelif bölümlerinde müteaddit kez açıklanmaya çalışıldığı veçhile), Anayasanın 2.

maddesinde belirtilen Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin temel niteliklerinden olan "Hukuk Devleti" ilkesi, vatandaşlarına hukuk güvenliğini sağlayan, idarenin hukuka bağlılığını amaç edinen, buna karşılık kamu gücünün sınırsız, ölçsüz ve keyfi kullanılmasını önleyen en önemli unsurlardan biridir.

Anayasa'nın 2. maddesinde belirtilen "hukuk devleti" ilkesinin unsurlarından biri de, vatandaşlarına hukuk güvenliği sağlamasıdır. Hukuk güvenliği, kurallarda belirlilik ve öngörülebilirlik gerektirir. Hukuk devletinde yargı denetiminin sağlanabilmesi için de, idarenin görev ve yetkilerinin sınırlarının kanunlarda açıkça gösterilmesi bir zorunluluktur.

Hâlbuki, dava konusu ibârelerde geçen (vakıf yükseköğretim kurumları için geçerli olmak üzere) yönetmelikle düzenlenmesi gereken konular ile ilgili olarak, vakıf yükseköğretim kurumlarının denetimi ve bu denetim sonucu, ilgili vakıf yükseköğretim kurumu hakkında kısıtlayıcı veya faaliyet iznini kaldırıcı önlemlerin alınmasına ilişkin usûl ve esasların, Anayasa'nın 7. maddesi hükmünce, yasama yetkisi çerçevesinde Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından yasama yoluyla (kanun hükümleri ile) düzenlenmesi gerekirken, söz konusu usûl ve esasların (velev ki, Üniversitelerarası Kurulun görüşü alınmış olsun) Yükseköğretim Kurulu tarafından çıkartılacak olan yönetmeliğe bırakılması ve böylece, yasama yetkisinin devri anlamına gelecek bir uygulamaya cevaz verilmesi; belirlilik, genellik, soyutluk ve öngörülebilirlik özellikleri taşınamaması yanında, Anayasamızın 2. maddesinde ifadesini bulan "hukuk devleti" ilkesi ile bağdaşmamaktadır. Bu itibarla, dava konusu düzenleme, bu bakımdan, Anayasa'nın 2. maddesine aykırıdır.

Anayasa Mahkemesi, "hukuk devleti" ilkesini; hukuk güvenliği, kamu yararı, yasaların öngörülebilir olmaları ölçütleriyle birlikte açıkladığı bir Kararında şu tesbitlerde bulunmuştur: "Anayasa'nın 2. maddesinde belirtilen hukuk devleti, her eylem ve işlemleri hukuka uygun olan, her alanda adaletli bir hukuk düzeni kurup bunu güçlendirerek sürdüren, Anayasa'ya aykırı durum ve tutumları benimsemeyen, hukuku tüm devlet organlarına egemen kılan, yasaların üstünde Anayasa'nın ve yasakoyucunun da bozamayacağı temel hukuk ilkeleri bulunduğu bilincinde olan devlettir. Yasaların kamu yararına dayanması gereği kuşkusuz hukuk devletinin temel değerlerinden birini oluşturmaktadır. Hukuk devletinde hukuk güvenliğinin sağlanabilmesi için yasakoyucunun öngörülebilir düzenlemeler getirmesi de asırdır." (Anayasa Mahkemesi'nin 28.1.2004 Tarihli ve 2003/86 Esas, 2004/6 Karar sayılı Kararı, Anayasa Mahkemesi Kararlar Dergisi, Sayı:40, 2. Cilt, Ankara-2005, sh.486).

Yukarıda, dava dilekçemizin (IV). Bölümünün (2-a) Başlığı altında 6569 sayılı Kanunun 31. maddesi ile 2547 sayılı Kanunun ek 11. maddesine eklenen (ve böylece ek 11. maddesinin ikinci fıkrasında yer alan) dava konusu ibârelerin Anayasa'ya aykırılığı nedeniyle iptal gerekçeleri kısmında da açıklamaya çalıştığımız üzere, Kanunların, kamu yararı amacına yönelik olması, genel, objektif, âdil kuralları içermesi ve hakkaniyeti gözetmesi, hukuk devleti olmanın gereğidir. Bu nedenle, yasakoyucunun, hukukî düzenlemelerde kendisine tanınan takdir yetkisini, anayasal sınırlar içinde, adalet, hakkaniyet ve kamu yararı ölçütlerini göz önünde tutarak kullanması gerekir.

"Hukuk devleti" ilkesi, hukuk güvenliğinin ve adaletin sağlanmasına yönelik hukuk anlayışını temsil etmekte ve yasaların, yasakoyucunun keyfine göre değil, kamu yararı amacıyla çıkarılmasını zorunlu kılmaktadır.

Anayasa Mahkemesi'nin pek çok Kararında isâbetle vurgulandığı üzere, hukuk devletinin vazgeçilmez öğeleri arasında yer alan yasaların kamu yararına dayanması ilkesi ile,

bütün kamusal girişimlerin temelinde bulunması doğal olan kamu yararı düşüncesinin yasalara egemen olması ve özellikle, bir ülkenin geleceğinin biçimlendirilmesinde çok önemli işlevleri olan yükseköğretim kurumlarının düzenlenmesinde, yasakoyucunun, bu esâsı gözardı etmemesi ve yasama normlarına, bu olguyu en iyi şekilde yansıtması zorunludur.

Bu bilgiler ışığında somut olaya bakıldığında, dava konusu ibârelerde geçen (vakıf yükseköğretim kurumları için geçerli olmak üzere) yönetmelikle düzenlenmesi gereken konular ile ilgili olarak, vakıf yükseköğretim kurumlarının denetimi ve bu denetim sonucu, ilgili vakıf yükseköğretim kurumu hakkında kısıtlayıcı veya faaliyet iznini kaldırıcı önlemlerin alınmasına ilişkin usûl ve esasların, Anayasa'nın 7. maddesi hükmünce, yasama yetkisi çerçevesinde Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından yasama yoluyla (kanun hükümleri ile) düzenlenmesi gerekirken, söz konusu usûl ve esasların Anayasa'nın 7. maddesi hilâfına (velev ki, Üniversitelerarası Kurulun görüşü alınmış olsun), Yükseköğretim Kurulu tarafından çıkartılacak olan yönetmeliğe bırakılması ve böylece, yasama yetkisinin devri anlamına gelecek bir uygulamaya cevaz verilmesine ilişkin 6569 sayılı Kanunun 31. maddesi ile 2547 sayılı Kanunun ek 11. maddesine eklenen (ve böylece ek 11. maddenin üçüncü fıkrasında geçen) ve içerisinde dava konusu ibârelerin (bölümlerin) yer aldığı düzenleme (yâni, "Vakıf yükseköğretim kurumlarının denetimi ve bu denetim sonucu ilgili yükseköğretim kurumu hakkında [...] kısıtlayıcı veya faaliyet iznini kaldırıcı önlemlerin alınmasına ilişkin usul ve esaslar, Üniversitelerarası Kurulun görüşü alınarak Yükseköğretim Kurulu tarafından çıkarılan yönetmelikle düzenlenir." biçimindeki Kural), vakıf yükseköğretim kurumları ile ilgili olarak kısıtlayıcı veya faaliyet iznini kaldırıcı önlemlerin alınmasına ilişkin usûl ve esasların yönetmelikle düzenlenmesi konusunda idareye sınırsız bir takdir yetkisi vermektedir. Denetimi (murâkabesi) neredeyse imkânsız olan bu uygulama, vakıflar tarafından kurulan yükseköğretim kurumlarının eğitim-öğretim faaliyetlerinin devamını -sadece- idarenin (Üniversitelerarası Kurulun ve Yükseköğretim Kurumunun) takdirine ve inisiyatifine terk eden hukuk-dışı ve keyfi bir düzenleme anlamına gelmektedir.

Hâl böyle olunca, dava konusu ibârelerde olduğu gibi, vakıf yükseköğretim kurumlarının denetimi ve bu denetim sonucu ilgili yükseköğretim kurumu hakkında [...] kısıtlayıcı veya faaliyet iznini kaldırıcı önlemlerin alınmasına ilişkin usul ve esaslar, (kabûl ettiğimiz anlamına gelmemek üzere) Üniversitelerarası Kurulun görüşü alınarak Yükseköğretim Kurulu tarafından çıkarılan yönetmelikle düzenlenme yöntemi, kişilerin (bir kamu hukuku tüzel kişisi olan vakıf yükseköğretim kurumlarının) eylem ve işlemlerinde (eğitim-öğretim faaliyetleri ile bu kapsamda deruhte edecekleri tüm işlemlerinde), Devlete güven duyabilmesini engellemekte ve kişilerin (vakıflar tarafından kurulan ve kamu tüzel kişiliğine sahip yükseköğretim kurumlarının) Devlete olan güven duygusunu zedeleyici yöntemlerden biri olarak karşımıza çıkmaktadır. Anayasamızın 130. maddesinde anlamını ve ifadesini bulan ve Anayasal güvence altına alınan vakıf yükseköğretim kurumlarının eylem ve işlemlerinde (eğitim-öğretim faaliyetleri ile bu kapsamda nitelendirilebilecek olan tüm işlemlerinde) idareye, -kısıtlayıcı veya faaliyet iznini kaldırıcı önlemlerin alınmasına ilişkin usûl ve esasların, -velev ki, Üniversitelerarası Kurul'un görüşünün alınmış olma şartına bağlanmış olsun- Yükseköğretim Kurulu tarafından çıkarılan yönetmelikle düzenlenmesini öngören, kanunla düzenlenmesi gereken konularda idareye genel ve sınırları belirsiz bir düzenleme yetkisi veren (başka bir deyişle, kanunla düzenlenmesi gereken bir alanda Yükseköğretim Kuruluna genel kural koyma yetkisi veren) ve denetimi nerede ise olanaksız olan böylesi bir düzenlemenin, hukuk devletinin korumakla yükümlü olduğu evrensel ilkelerden biri olan "hukuk güvenliği" ilkesi ile bağdaşabilmesi mümkün değildir.

Bu itibarla, adaletli bir hukuk düzeni kurup, bunu sürdürmekle yükümlü olan hukuk devletinde, dava konusu ibârelerin yer aldığı tümcede (Kural'da) olduğu gibi, vakıflar tarafından kurulan yükseköğretim kurumlarının aleyhine sonuç doğmasına cevaz veren böylesi bir düzenlemenin âdil olduğundan söz edilemez. Dava konusu ibârelerin yer aldığı düzenleme, hukuk güvenliğinin ve adaletin sağlanmasını amaçlayan “hukuk devleti ilkesi” ve “hukukun genel ilkeleri” ile çatışma hâlinededir ve bu itibarla, Anayasa'nın “hukuk devleti” ilkesini benimseyen 2. maddesine aykırılık teşkil etmektedir.

Açıklanmaya çalışılan nedenlerle, dava konusu ibârelerde geçen (vakıf yükseköğretim kurumları için geçerli olmak üzere) yönetmelikle düzenlenmesi gereken konular ile ilgili olarak, vakıf yükseköğretim kurumlarının denetimi ve bu denetim sonucu, ilgili vakıf yükseköğretim kurumu hakkında kısıtlayıcı veya faaliyet iznini kaldırıcı önlemlerin alınmasına ilişkin usûl ve esasların, Anayasa'nın 7. maddesi hilâfına (velev ki, Üniversitelerarası Kurulun görüşü alınmış olsun), kanunla düzenlenmesi gereken bir alanda Yükseköğretim Kuruluna genel kural koyma yetkisi tanınmasına ve böylece, yasama yetkisinin devri anlamına gelecek bir uygulamaya cevaz verilmesine ilişkin 6569 sayılı Kanunun 31. maddesi ile 2547 sayılı Kanunun ek 11. maddesine eklenen (ve böylece ek 11. maddenin üçüncü fıkrasında geçen) ve içerisinde dava konusu ibârelerin (bölümlerin) yer aldığı düzenleme (yâni, “Vakıf yükseköğretim kurumlarının denetimi ve bu denetim sonucu ilgili yükseköğretim kurumu hakkında [...] kısıtlayıcı veya faaliyet iznini kaldırıcı önlemlerin alınmasına ilişkin usul ve esaslar, Üniversitelerarası Kurulun görüşü alınarak Yükseköğretim Kurulu tarafından çıkarılan yönetmelikle düzenlenir.” biçimindeki Kural), Anayasa'nın 2., 6., 7., 130. ve 131. maddelerine aykırıdır. İptali gerekir.

(Bu bapta dava konusu yapılan 6569 sayılı Kanunun 31. maddesi ile 2547 sayılı Yükseköğretim Kanununun ek 11. maddesine eklenen (ve böylece ek 11. maddenin ikinci fıkrasında yer alan), “Eğitim-öğretim faaliyetlerini yürütmekle birlikte kurucu vakfa veya üçüncü şahıslara doğrudan ya da dolaylı kaynak aktardığı Maliye Bakanlığının görüşü alınarak Yükseköğretim Kurulu tarafından belirlenen nesnel ve ölçülebilir kriterlere göre tespit edilen vakıf yükseköğretim kurumları hakkında, verilen süre içerisinde aktarılan kaynağın vakıf yükseköğretim kurumuna iade edilmemesi hâlinde, Yükseköğretim Kurulu gerektiğinde ...” ve “... kısıtlayıcı veya faaliyet iznini kaldırma şeklinde tedbir niteliğinde kararlar alır.” Bölümleri ile (ek 11. maddenin üçüncü fıkrasında yer alan), “Vakıf yükseköğretim kurumlarının denetimi ve bu denetim sonucu ilgili yükseköğretim kurumu hakkında ...” ve “... kısıtlayıcı veya faaliyet iznini kaldırıcı önlemlerin alınmasına ilişkin usul ve esaslar, Üniversitelerarası Kurulun görüşü alınarak Yükseköğretim Kurulu tarafından çıkarılan yönetmelikle düzenlenir.” Bölümleri hakkında Yüksek Mahkemenizce verilecek olası bir iptal kararı, 6569 sayılı Kanunun 31. maddesi ile 2547 sayılı Yükseköğretim Kanununun ek 11. maddesine eklenen (ve böylece ek 11. maddenin ikinci fıkrasında yer alan), dava-dışı “... düzeltici, ...” sözcüğü ile (ek 11. maddenin üçüncü fıkrasında yer alan), “... yol gösterici, düzeltici, ...” ibâresinin uygulanamaması sonucunu doğuracaktır.

Bu durumda, -şüphesiz, takdir Yüksek Mahkemenize ait olmak üzere- 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanunun “Dosya üzerinden inceleme ve gerekçeyle bağlı olmama” başlığını taşıyan 43. maddesinin (4) numaralı fıkrası hükmü gereğince, bu bapta dava konusu yapılan 6569 sayılı Kanunun 31. maddesi ile 2547 sayılı Yükseköğretim Kanununun ek 11. maddesine eklenen (ve böylece ek 11. maddenin ikinci fıkrasında yer alan), “Eğitim-öğretim faaliyetlerini yürütmekle birlikte kurucu vakfa veya üçüncü şahıslara doğrudan ya da dolaylı kaynak aktardığı Maliye Bakanlığının görüşü alınarak Yükseköğretim Kurulu tarafından belirlenen nesnel ve ölçülebilir kriterlere göre tespit edilen vakıf yükseköğretim kurumları hakkında, verilen süre içerisinde aktarılan kaynağın vakıf

yükseköğretim kurumuna iade edilmemesi hâlinde, Yükseköğretim Kurulu gerektiğinde ...” ve “... kısıtlayıcı veya faaliyet iznini kaldırma şeklinde tedbir niteliğinde kararlar alır.” Bölümleri ile (ek 11. maddenin üçüncü fıkrasında yer alan), “Vakıf yükseköğretim kurumlarının denetimi ve bu denetim sonucu ilgili yükseköğretim kurumu hakkında ...” ve “... kısıtlayıcı veya faaliyet iznini kaldırıcı önlemlerin alınmasına ilişkin usul ve esaslar, Üniversitelerarası Kurulun görüşü alınarak Yükseköğretim Kurulu tarafından çıkarılan yönetmelikle düzenlenir.” Bölümlerinin Yüksek Mahkemenizce iptal başvurusuz doğrultusunda iptali hâlinde, uygulama kâbiliyeti kalmayan 6569 sayılı Kanunun 31. maddesi ile 2547 sayılı Yükseköğretim Kanununun ek 11. maddesine eklenen (ve böylece ek 11. maddenin ikinci fıkrasında yer alan), dava-dışı “... düzeltici, ...” sözcüğü ile (ek 11. maddenin üçüncü fıkrasında yer alan), “... yol gösterici, düzeltici, ...” ibâresinin de iptaline karar verilmesi ciheti, Yüksek Mahkemenizin takdirindedir).

V. YÜRÜRLÜĞÜ DURDURMA İSTEMİNİN GEREKÇESİ

Yüksek mâlûmları olduğu üzere, Kamu Hukukunda yürütmeyi durdurma kararı verilebilmesi için, yasal bir düzenlemenin uygulanması hâlinde telâfisi güç veya imkânsız zararların doğması ve bu yasal düzenlemenin açıkça hukuka aykırı olması şartlarının birlikte gerçekleşmesi gerekmektedir. Dava konusu olayda, 19.11.2014 tarihli ve 6569 sayılı Kanun’un iptallerini talep ettiğimiz dava konusu madde, fıkra, ibâre, sözcük ve değişiklikleri yönünden, bu iki şart birlikte gerçekleşmiştir.

Dava dilekçemizde de mufassal bir biçimde açıklamaya çalıştığımız veçhile, dava konusu yapılan ve Anayasa’ya aykırılıkları nedeniyle iptali istenen ve bu bapta da yürürlüklerinin durdurulması talep olunan madde, fıkra, ibâre, sözcük ve değişikliklerin öngördüğü düzenlemelerle;

Aday öğretmenlikten aslî memurluğa atanmada “performans değerlendirmesine göre başarılı olmak” şartı getirilmekte; 657 sayılı Kanunun aslî memurluğu atanma ile ilgili hükümleri arasında yer almayan “performans değerlendirmesine göre başarılı olmak” şartının 1739 sayılı Kanunda aday öğretmenler için öngörülmesi, şüphesiz, aday öğretmenler bakımından 657 sayılı Kanun hükümlerine göre daha aleyhe bir düzenleme olarak karşımıza çıkmakta ve bu meyânda, adaylık süresi sonunda başarısızlığın müeyyidesi olan ilişik kesme müessesesi 1739 sayılı Kanunun 43. maddesinde, 657 sayılı Kanunun aday memurluk ile ilgili 54., 55., 56. ve 57. maddelerinde yer alan hükümlere göre, gerçekleşmesi daha kolay şartlara tâbî tutulmakta,

657 sayılı Kanunun 57. maddesinin birinci fıkrasında, aday memurların ilişkisinin kesilmesi “Adaylık süresi içinde aylıktan kesme veya kademe ilerlemesinin durdurulması cezası almış olma şartına bağlanmış olmasına ve bunun için de disiplin amirlerinin teklifi ve atamaya yetkili amirin onayının gerekmesine rağmen, 1739 sayılı Kanunun 43. maddesinin sekizinci fıkrasında, “Aday öğretmenlik süresi sonunda sınava girmeye hak kazanamama ve üst üste iki defa sınavda başarılı olamama” şartları, aday öğretmenlerin görevden ilişkisinin kesilmesi için yeterli görülmekte,

Bu itibarla, 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanununun öğretmenlik mesleğini düzenleyen 43. maddesinde aday öğretmenlikten öğretmenliğe (aslî memurluğa) atanabilmede öngörülen koşullar, 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun (aday memurluk ile ilgili olan) 54. ve devamı maddelerinde öngörülen koşullardan daha ağır ve meşakkâtli hâle getirilmekte; aday öğretmenler, 657 sayılı Kanunda aday memurlar için öngörülen güvencelerden yoksun

birakılmakta; 657 sayılı Kanunun aday memurlukla ilgili daha lehe hükümlerinin aday öğretmenler yönünden uygulanmasının önüne geçilmek sûretiyle, öğretmenlerin adaylık süreci farklılaştırılarak, 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun aday memurluk ile ilgili bağlayıcı hükümleri dışına çıkarılmakta ve tüm aday memurlara uygulanan ortak uygulamalardan vazgeçilerek, özellikle adaylığa kabûl edilme, adayların yetiştirilmesi ve adaylık devresi içinde veya adaylık süresi sonunda göreve son verme uygulamaları bakımından öğretmenlerin adaylık süreci ayrıştırılmakta ve böylece, aday öğretmenlikten öğretmenliğe geçişte ve göreve son vermede âdil ve hakkaniyete uygun olmayan bir uygulamaya yol açılarak, aday öğretmenler yönünden aleyhe sonuçlar doğuran ve âdil olmayan bir uygulamanın yürürlüğe konulmasına cevaz verilmekte,

Eğitim-öğretim faaliyetlerini yürütmekle birlikte kurucu vakfa veya üçüncü şahıslara doğrudan ya da dolaylı kaynak aktardığı Maliye Bakanlığının görüşü alınarak Yükseköğretim Kurulu tarafından belirlenen nesnel ve ölçülebilir kriterlere göre tespit edilen vakıf yükseköğretim kurumları hakkında, verilen süre içerisinde aktarılan kaynağın vakıf yükseköğretim kurumuna iade edilmemesi hâlinde, Yükseköğretim Kurulunun, gerektiğinde kısıtlayıcı veya faaliyet iznini kaldırma şeklinde tedbir niteliğinde kararlar alabilmesine olanak sağlanarak, Anayasa'nın 130. maddesinin birinci fıkrasında belirtilen "Çağdaş eğitim-öğretim esaslarına dayanan bir düzen içinde milletin ve ülkenin ihtiyaçlarına uygun insan gücü yetiştirmek amacı"ndan ve "bilimsel özerkliğe sahip üniversite" idealinden uzaklaşmakta ve bu hedefler teminatsız bırakılmakta,

Yükseköğretim Kurulunun, gerektiğinde, kısıtlayıcı veya faaliyet iznini kaldırma şeklinde tedbir niteliğinde kararlar alabileceği vakıf yükseköğretim kurumlarının tesbitinde "Maliye Bakanlığının görüşü alınarak Yükseköğretim Kurulu tarafından belirlenen nesnel ve ölçülebilir kriterler" in esas alınmasına ve böylece, vakıflar tarafından kurulan yükseköğretim kurumları yönünden Yükseköğretim Kuruluna ilâveten, bir anlamda, Maliye Bakanlığına "yeni bir vesâyet makâmı" statüsü kazandırılmakta,

Yükseköğretim Kurulunun vakıflar veya Devlet eliyle kurulan yükseköğretim kurumları üzerindeki denetim ve gözetim yetkileri çerçevesinde yükseköğretim kurumları hakkında kısıtlayıcı veya faaliyet iznini kaldırma şeklinde kararlar alma yetkisi bulunmamasına rağmen, Yükseköğretim Kuruluna, kaynağını Anayasa'dan almayan bir Devlet yetkisi kullanılmış olmakta,

"Eğitim-öğretim faaliyetlerini yürütmekle birlikte kurucu vakfa veya üçüncü şahıslara doğrudan ya da dolaylı kaynak aktarma" vâkıâsının tesbitinde esas alınacağı öngörülen, "Maliye Bakanlığının görüşü alınarak Yükseköğretim Kurulu tarafından belirlenen nesnel ve ölçülebilir kriterlere göre" biçimindeki tesbit yöntemi, kuşkusuz, mevcut siyasî iktidarın, yükseköğretim alanında, vakıflar tarafından ihdâs olunan yükseköğretim kurumları üzerinde kurmayı amaçladığı vesâyet denetimini daha da arttırma çabaları yanında, bu alanda merkezî yapılanmanın daha da güçlendirilmesi anlamına gelmekte,

Vakıf yükseköğretim kurumları ile ilgili olarak kısıtlayıcı veya faaliyet iznini kaldırma şeklinde tedbir niteliğinde kararlar alma olgusuna yönelik uygulamada idareye sınırsız bir takdir yetkisi verilmekte; denetimi (murâkabesi) neredeyse imkânsız olan bu uygulama, vakıflar tarafından kurulan yükseköğretim kurumlarının eğitim-öğretim faaliyetlerinin devamını - sadece- idarenin (Maliye Bakanlığının) ve Yükseköğretim Kurumunun takdirine ve inisiyatifine terk eden hukuk-dışı ve keyfî bir düzenleme anlamına gelmekte,

Eğitim-öğretim faaliyetlerini yürütmekle birlikte kurucu vakfa veya üçüncü şahıslara doğrudan ya da dolaylı kaynak aktardığı (kabûl ettiğimiz anlamına gelmemek kaydı ile) Maliye Bakanlığının görüşü alınarak Yükseköğretim Kurulu tarafından belirlenen nesnel ve ölçülebilir kriterlere göre tespit edilen vakıf yükseköğretim kurumları hakkında, verilen süre içerisinde aktarılan kaynağın vakıf yükseköğretim kurumuna iade edilmemesi hâlinde, Yükseköğretim Kurulu gerektiğinde (...) kısıtlayıcı veya faaliyet iznini kaldırma şeklinde tedbir niteliğinde kararlar alma yöntemi, kişilerin (bir kamu hukuku tüzel kişisi olan vakıf yükseköğretim kurumlarının) eylem ve işlemlerinde (eğitim-öğretim faaliyetleri ile bu kapsamda deruhte edecekleri tüm işlemlerinde, bu meyânda, kurucu vakfa veya üçüncü şahıslara doğrudan ya da dolaylı olarak kaynak aktarımında) Devlete güven duyabilmesini engellemekte ve kişilerin (vakıflar tarafından kurulan ve kamu tüzel kişiliğine sahip yükseköğretim kurumlarının) Devlete olan güven duygusunu zedeleyici yöntemlerden biri olarak karşımıza çıkmakta; böylesi bir ahvâl, hukuk devletinin korumakla yükümlü olduğu evrensel ilkelerden biri olan “hukuk güvenliği” ilkesi ile bağdaşmamakta,

Vakıf yükseköğretim kurumlarının denetimi ve bu denetim sonucu ilgili yükseköğretim kurumu hakkında kısıtlayıcı veya faaliyet iznini kaldırıcı önlemlerin alınmasına ilişkin usûl ve esasların (kabûl ettiğimiz anlamına gelmemek kaydı ile), Üniversitelerarası Kurulun görüşü alınarak Yükseköğretim Kurulu tarafından çıkarılan yönetmelikle düzenlenmesine olanak sağlanarak, Anayasa’nın 130. maddesinin birinci fıkrasında belirtilen “Çağdaş eğitim-öğretim esaslarına dayanan bir düzen içinde milletin ve ülkenin ihtiyaçlarına uygun insan gücü yetiştirmek amacı”ndan ve “bilimsel özerkliğe sahip üniversite” idealinden uzaklaşmakta ve bu hedefler teminatsız bırakılmakta,

Yükseköğretim Kuruluna, -hangi denetimle ilgili, hangi hâlde ve her ne sûrette olursa olsun- vakıf yükseköğretim kurumlarının denetimleri sonucu “kısıtlayıcı veya faaliyet iznini kaldırıcı önlemlerin alınmasına ilişkin usûl ve esaslar konusunda, yönetmelik düzenleme yetkisi”ne kanun yoluyla cevaz verilmekte,

Yükseköğretim Kurulunun (YÖK’ün) vakıf yükseköğretim kurumları hakkında kısıtlayıcı veya faaliyet iznini kaldırıcı önlemlerin alınması adı altında, vakıf yükseköğretim kurumlarının akademik (bilimsel), idarî ve malî özerklikleri kısılmakta ve böylece, daha da merkezîleştirip, Yükseköğretim Kuruluna (YÖK’e) -ve dolayısı ile, mevcut siyasî iktidara- daha fazla bağımlı hâle getirilmekte,

Vakıf yükseköğretim kurumlarının, kısıtlayıcı veya faaliyet iznini kaldırıcı önlemlerin alınmasına ilişkin usûl ve esasların Yükseköğretim Kurulu tarafından çıkarılacak yönetmelikle düzenlenmesinde “Üniversitelerarası Kurulun görüşünün alınması”na ve böylece, vakıf yükseköğretim kurumları yönünden Yükseköğretim Kuruluna ilâveten, bir anlamda, Üniversitelerarası Kurula “yeni bir vesâyet makâmı” statüsü kazandırılmakta,

Yükseköğretim Kurulunun, vakıf veya Devlet eliyle kurulan yükseköğretim kurumları üzerindeki denetim ve gözetim yetkileri çerçevesinde yükseköğretim kurumları hakkında, kısıtlayıcı veya faaliyet iznini kaldırıcı önlemlerin alınmasına ilişkin usûl ve esasları yönetmelikle düzenleme yetkisi bulunmadığına göre, dava konusu ibârelerin (bölümlerin) yer aldığı Kural ile Yükseköğretim Kuruluna, kaynağını Anayasa’dan almayan bir Devlet yetkisi kullandırılmış olmakta,

Vakıf yükseköğretim kurumlarının denetimi ve bu denetim sonucu ilgili yükseköğretim kurumu hakkında kısıtlayıcı veya faaliyet iznini kaldırıcı önlemlerin alınmasına ilişkin usûl ve

esasların düzenlenmesinin, yasama yetkisi çerçevesinde Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından yasama yoluyla (kanun hükümleri ile) düzenlenmesi gerekirken, Yükseköğretim Kurulu tarafından çıkarılacak yönetmeliğe bırakılması, “yasama yetkisinin devri” anlamına gelmekte,

Vakıf yükseköğretim kurumları ile ilgili olarak kısıtlayıcı veya faaliyet iznini kaldırıcı önlemlerin alınmasına ilişkin usûl ve esasların yönetmelikle düzenlenmesi konusunda idareye sınırsız bir takdir yetkisi verilmekte; denetimi (murâkabesi) neredeyse imkânsız olan bu uygulama, vakıflar tarafından kurulan yükseköğretim kurumlarının eğitim-öğretim faaliyetlerinin devamını -sadece- idarenin (Üniversitelerarası Kurulun ve Yükseköğretim Kurumunun) takdirine ve inisiyatifine terk eden hukuk-dışı ve keyfî bir düzenleme anlamına gelmekte,

Vakıf yükseköğretim kurumlarının denetimi ve bu denetim sonucu ilgili yükseköğretim kurumu hakkında [...] kısıtlayıcı veya faaliyet iznini kaldırıcı önlemlerin alınmasına ilişkin usul ve esasların (kabûl ettiğimiz anlamına gelmemek üzere), Üniversitelerarası Kurulun görüşü alınarak Yükseköğretim Kurulu tarafından çıkarılan yönetmelikle düzenlenmesi yöntemi, kişilerin (bir kamu hukuku tüzel kişisi olan vakıf yükseköğretim kurumlarının) eylem ve işlemlerinde (eğitim-öğretim faaliyetleri ile bu kapsamda deruhte edecekleri tüm işlemlerinde), Devlete güven duyabilmesini engellemekte ve kişilerin (vakıflar tarafından kurulan ve kamu tüzel kişiliğine sahip yükseköğretim kurumlarının) Devlete olan güven duygusunu zedeleyici yöntemlerden biri olarak karşımıza çıkmakta, bu olgu da, hukuk devletinin korumakla yükümlü olduğu evrensel ilkelerden biri olan “hukuk güvenliği” ilkesi ile bağdaşmamakta,

Dolayısı ile, anılan düzenlemelerle, Anayasa’da hükme bağlanan “Hukuk devleti” ilkesi, “Hiçbir kimse veya organın kaynağını Anayasa’dan almayan bir Devlet yetkisini kullanamayacağı” prensibi ile “Yasama yetkisinin devredilmezliği” ilkesi ihlâl edilmekte, “adalet” anlayışından ve vakıflar tarafından kurulan yükseköğretim kurumları bakımından “Çağdaş eğitim-öğretim esaslarına dayanan bir düzen içinde milletin ve ülkenin ihtiyaçlarına uygun insan gücü yetiştirmek amacı”ndan ve “bilimsel özerkliğe sahip üniversite” idealinden uzaklaşmaktadır.

Bütün bu açıklamaya çalıştığımız sebeplerle, dava konusu yapılan ve iptali istenen madde, fıkra, ibâre, sözcük ve değişiklikler, Anayasa’ya açıkça aykırıdır. Dava konusu madde, fıkra, ibâre, sözcük ve değişikliklerin uygulanması hâlinde, “Hukuk devleti” ilkesi, “Hiçbir kimse veya organın kaynağını Anayasa’dan almayan bir Devlet yetkisini kullanamayacağı” prensibi, “Yasama yetkisinin devredilmezliği” ilkesi ve “adalet” anlayışı konuları ile, vakıflar tarafından kurulan yükseköğretim kurumları bakımından “Çağdaş eğitim-öğretim esaslarına dayanan bir düzen içinde milletin ve ülkenin ihtiyaçlarına uygun insan gücü yetiştirmek amacı” ve “bilimsel özerkliğe sahip üniversite” mefûmu cihetinden Anayasa’nın öngördüğü kuralların ihlâl edilmiş olacağı ve bu Anayasal ilke ve güvenceler yönünden telâfisi imkânsız zararların doğacağı kesindir.

Dava konusu madde, fıkra, ibâre, sözcük ve değişiklikler hakkında yürürlüğün durdurulması kararı verildiği takdirde, hukuk sistemimizde herhangi bir boşluk meydana gelmeyecek, sadece, Anayasa’ya aykırı olan uygulama durdurulmuş olacaktır. Ancak, dava konusu yasal düzenlemeler yönünden “Yürürlüğü Durdurma” Kararı verilmeyip, sadece İptal Kararı verilmesi hâlinde, bu İptal Kararı -büyük bir ihtimâl- etkisiz kalacaktır.

Öte yandan, Anayasal düzenin, hukuka aykırı kural ve düzenlemelerden en kısa sürede arındırılması, hukuk devleti olmanın en önemli gerekleri arasında sayılmaktadır. Anayasa'ya aykırılıkların sürdürülmesi, özenle korunması gereken "hukukun üstünlüğü" ilkesini de zedeleyecektir. Hukukun üstünlüğünün sağlanamadığı bir düzende ise, kişinin temel hak ve özgürlükleri güvence altında sayılamayacağından, bu ilkenin zedelenmesi, "hukuk devleti" ilkesi yönünden (yukarıda açıklamaya çalıştığımız veçhile), telâfisi imkânsız durum ve zararlara yol açacaktır.

Böylesi bir ahvâlin husûle gelmesini önlemek amacıyla, Anayasa'ya açıkça aykırı olan ve iptalleri istenen dava konusu madde, fıkra, ibâre, sözcük ve değişikliklerin, Kararın Resmî Gazete'de yayımlanacağı güne kadar yürürlüklerinin de durdurulması talebiyle Yüksek Mahkemenizde iş bu dava açılmıştır.

VI. SONUÇ VE İSTEM

19.11.2014 tarihli ve 6569 sayılı "TÜRKİYE SAĞLIK ENSTİTÜLERİ BAŞKANLIĞI KURULMASI İLE BAZI KANUN VE KANUN HÜKMÜNDE KARARNAMELERDE DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN"un,

1-) 24. maddesi ile değişik 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanununun 43. Maddesinin onbirinci fıkrasında yer alan "... aday öğretmenler hakkında uygulanmaz" ibâresinin Anayasa'nın 2. maddesine,

2-) 31. maddesi ile 2547 sayılı Yükseköğretim Kanununun ek 11. maddesine eklenen (ve böylece ek 11. maddenin ikinci fıkrasında yer alan), "Eğitim-öğretim faaliyetlerini yürütmekle birlikte kurucu vakfa veya üçüncü şahıslara doğrudan ya da dolaylı kaynak aktardığı Maliye Bakanlığının görüşü alınarak Yükseköğretim Kurulu tarafından belirlenen nesnel ve ölçülebilir kriterlere göre tespit edilen vakıf yükseköğretim kurumları hakkında, verilen süre içerisinde aktarılan kaynağın vakıf yükseköğretim kurumuna iade edilmemesi hâlinde, Yükseköğretim Kurulu gerektiğinde ..." ve "... kısıtlayıcı veya faaliyet iznini kaldırma şeklinde tedbir niteliğinde kararlar alır." bölümlerinin Anayasa'nın 2., 6., 130. ve 131. maddelerine; yine ek 11. maddesine eklenen (ve böylece ek 11. maddenin üçüncü fıkrasında yer alan), "Vakıf yükseköğretim kurumlarının denetimi ve bu denetim sonucu ilgili yükseköğretim kurumu hakkında ..." ve "... kısıtlayıcı veya faaliyet iznini kaldırıcı önlemlerin alınmasına ilişkin usul ve esaslar, Üniversitelerarası Kurulun görüşü alınarak Yükseköğretim Kurulu tarafından çıkarılan yönetmelikle düzenlenir." bölümlerinin ise Anayasa'nın 2., 6., 7., 130. ve 131. maddelerine,

aykırı olmaları nedeniyle, gerek lâyihamızda açıkladığımız gerekçelerle ve gerekse Yüksek Mahkeme'niz tarafından re'sen belirlenecek nedenlerle Anayasa'ya aykırı olduklarına ve İPTALLERİNE, Kararın Resmî Gazete'de yayımlanacağı güne kadar YÜRÜRLÜKLERİNİN DURDURULMASINA,

karar verilmesini saygı ile arz ve talep ederiz."